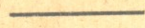

სახელმწიფო საბავშვო სკოლა.

შინაარსი

	გვ.
1. ბ. ძნელაძე—სურათი	2
2. ბავშთა სიმღერა—ლექსი ს. ელისა.	3
3. ნატახტრის საიდუმლო—(დასასრული) ლეო ქიაჩელის	5
4. შემოდგომა ქალაქში,—ს. ერთაწმინდელისა	12
5. ავღარი—ლექსი ი. სიხარულიძისა	14
6. ფიშანგი,—ბალონც-მარქარის	15
7. პატარას—ლექსი პ. ოდიშელისა	16
8. ბარიკადებზე—თარგ. სიმონ წეველისა	27
9. ბორის ძნელაძე—ალ. მღივანისა	33
10. ახალგაზრდათა კომუნისტურ კავშირის შეექვე წლის თავი საქართველოში—მარიამ ორახელაშვილის	37
11. ბავშებს—ლექსი შაშაშვილის	43
12. სკოლების ცხოვრება	44
13. შრომის სუფევა—ხალხ. ზღაპარი ჩაწერილი სანდრო შანშიაშვილის მიერ	49
14. სახალხო თეატრი—ფირუზისა	56
15. ჯიჯილის ფოსტა	61
16. გასართობი	62

საქმეწვილო

ნახატებიანი

იზარდუ, მწვანე ჯუჯილო
დაპუილა, ტახდი ყანაში.

ი. დ.

ნოემბერი და დეკემბერი 1923 წ.

წელიწადი მეოცდაათოთხმეტე.

ტფილისი.

პოლიგრ. განყოფ. მე-3 სტამბა, კალოუბნის ქ. № 5.
№ 1896 მოავსამლიტგამ № 693

მუშა კლასის ბრძოლაში გამობრძმედილა. რევოლუციისათვის თავ
დადებული, შეუდრეკელი გმირი, მტრის წინაშე უშიშარი, მუდამ
მუშებისა და გლეხების ბრძოლის ლამპარი და სპარტაკის ხელმძღვა-
ნელი, ს. ა. კ. კ. დამაარსებელი

ბ. ძეზლაძე.

(1900—1923 წ.)

ბავშთა სიმღერა

აწია, ნორჩ რიგებით
შაფდივართ, მოვიმღერით;
მზის სხივებზე ავებით
და ყვავილთ ქნარის ეღერით!..

* * *

დავქრევართ ახალ რწმენით,
ვათამაშებთ ელვის ფრთებს;
და ტკბილ მშობლიურ ენით
ვქარგავთ ცად აწვდენილ მთებს!..

* * *

ვამკობთ ქალაქის ქუჩებს...
ჩირალდანს ვუძღვნით სოფელს;

ყვავილებს, თმა-ქუჩუჩებს
 ვკონავთ, ფერხთ ვუშლით მშობელს!..

* * *

წითელ წიგნს სიაშით ვშლით
 და ვქმნით ახალ ზღაპრებსა,
 მომავლის ნეტარ გზებს ვთლით,
 ზე ვწევთ ცეცხლის აფრებსა!..

* * *

ახალ ცხოვრების ველებს
 ვავლებთ ვარდისფერ ტუჩებს;
 სწავლისაკენ ვწევთ ხელებს
 და ვიწვევთ ჩვენებრ ურჩებს!..

* * *

ყიჟინებს ჩვენი რაზმი...
 ისმის ძღვევის სიმღერა;
 კომუნით ნაიაზმი
 ელავს ყრმათა სიმთ უღერა!..

* * *

სინათლის რაშებით ვფრენთ
 და ვაგებთ რკინის ანძებს;
 მსოფლიოზე ცეცხლსა ვფენთ...
 სალომი ჩვენებრ ანცებს!..

ს. ელი.

ნატახტრის საიდუმლო

XI

საიდუმლო აღგილი, რომელშიაც მოხვდენ მეგობრები, წარმოადგენდა საკმარისად ფართო და მაღალ, ოთხივე კუთხით თლილი ქვით ამოშენებულს კორიდორს. ბნელოდა.

ხმაგაკმენდილნი, ანთებული ფარნებით ხელში ჩვენი მეგობრები მასში ლანდებივით მოძრაობდნენ. ფრთხილად მიდიოდნენ. ყოველ ნაბიჯზე შესდგებოდნენ და ირგვლივ იცქირებოდნენ.

მათ აკვირვებდათ თლილი, ერთი ზომის ქვები, რომლებიც ეფინა იატაკზე, და რომლებიდანაც შესდგებოდა კედლებიცა

და თალამოყვანილი ქერიც, რომელიც გუმბათის მსგავსად ეხურა კორიდორს მთელ სიგრძეზე.

მიდიოდნენ წინ მეგობრები, ხოლო დასასრული ჯერ კი-

დევ არ ჩანდა. ბოლოს შენიშნეს, რომ იგი თანდათან ფართოვდებოდა და ჰერიც სულ მალლა და მალლა იწვედა. ორმოც ნაბიჯზე მეტი ექნებოდათ გავლილი, როცა მეგობრებმა დაინახეს, რომ დიდი დარბაზის წინ იდგენ, რომლის კედლებს მისი მოცულობის სიდიდისა გამო ფარცების სუსტი სინათლე ვერ აჩენდა.

დარბაზს ოთხი დიდი რგვალი სვეტი ამაგრებდა. ოთხივე სვეტი ოთხკუთხედივ შუა ადვილას იყო ამართული. ყარამანი მიუახლოვდა პირველს და შეანათა ფარანი. სვეტები რგვალი, მთლიანი და დაახლოებით ერთ-საუენიანი ქვებით იყო ნაგები. მოშავო ფერი დაჰკრავდა. როგორც მალლა ჰერთან, ისე ძირს იატაკთან სვეტს დაყოლებული ჰქონდა ჩუქურთმები, რომლებს ხაზები მთლიანივე ქვისაგან იყო ამოყვანილი და არსად არ ეტყობოდა მინადგამი. პირველის დათვალიერების შემდეგ, დანარჩენებს მიადგენ სინათლით მეგობრები. ოთხივე სვეტი სრულიად ერთნაირი იყო და, რამდენადაც შეეძლოთ გარკვევა ამ პირობებში, სულ არ განსხვავდებოდა ერთმანეთისაგან.

დარბაზიც რგვალი იყო. კედელი სულ ქვისაგან იყო ნაშენი, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ დარბაზის კედლის ქვა უფრო დიდი ზომისა იყო, დაახლოებით $1\frac{1}{2}$ ჯერ უფრო ფართო. თავიდან ბოლომდე შემოუარეს მეგობრებმა კედელს. აღმოსავლეთის მხრით სამი კარი აღმოაჩინეს ერთმანეთზე მიყოლებული. კარები დაბალი იყო და იწრო.

სამსავეში შეანათეს სინათლე. სამივე ერთსადაიმავე კორიდორში გადიოდა. კორიდორი ისეთი ფართო იყო, რომ თუ არა სიგრძე, იგი დიდ ოთახსა ჰგავდა. მეგობრები გააკვირვა აქ იმ უცნაურმა გარემოებამ, რომ ამ კორიდორის ბოლოში საიდანდაც სინათლე შემოდებოდა კუთხოვანი სვეტის სახით, რომლის ფონზე გასაოცარი სითეთრე კიაფობდა.

მეგობრებმა ერთმანეთს გადახედეს ამის დანახვაზე. ყარამანი თითქმის სიბილით წავიდა სინათლისკენ. მიახლოებისთანავე იგი შედგა და წამოიკივლა:

— მეგობრებო! — სანახაობასთან ერთად იგი გააკვირვა ხმა-

მაც, რომელიც იღუმალ ჩაესმა ახლა და რომელმაც მოაგონა ნატახტრის თავზე პირველად გაგონილი ხმა. იგი ახლა დაბალი იყო და ისე ისმოდა, როგორც უკნო რამ ფარფატის ხმაურობა.

მიიღბინეს მეგობრებმაც. ესენიც შედგენ გოაცებისაგან. ნახეს საოცარი სანახაობა: კორიდორი შვიდი საფეხურიანი კიბით უერთდებოდა სრულიად განათებულ ოთახს, გველილ დარბაზზე მცირედ უფრო პატარას, ხოლო სრულიად თეთრს ქაღალდივითა, როზლის სიღრმიდან იგი უცნო ხმაურობა მომდინარებდა.

იქ, სადაც ოთახი იწყებოდა, ზემოდან ციდას სისქის კუთხოვანი ნათელი სვეტი ეცემოდა კიბეზე და შარავანდელის სახით ბრჭყვიალებდა. მისგანვე უნდა ყოფილიყო თეთრი ოთახიც განათებული.

— აჰა! — თითქო წამოსცდაო, ისე სთქვა ყარამანმა ამის დანახვაზე და დაუყუვენებლივ ავიდა კიბეზე. მას მიჰყვენ ძმადნაფიცებიც.

პირველ თვალის მოვლებაზე მეგობრების ყურადღება მიიქცია იმ გარემოებაზე, რომ თეთრი კედლები თავიდან ბოლომდე წარწერებით იყო დამშვენებული, ხოლო წარწერებში აქა-იქ ადამიანთა სახეები ამოჭრილი. აღმოსავლეთის მხრით კედელზე საკვირველად დიდი ამობერილი ბარელიეფი შენიშნეს. მისი შუა გულიდან თვალში ეცათ ადამიანის სახე, რომლის ცოცხალი გამომეტყველება ისეთი ენერჯით გამოიკტირებოდა, რომ მისგან მთელი სურათი იჩრდილებოდა.

— თითქოს ცოცხალი იყოს! — ჩუმად გაიკვირვა ყარამანმა და ჰისკენ გადადგა ნაბიჯი. მაგრამ მისი ყურადღება ახლა სხვა სანახაობამ მოიტაცა. — ბარელიეფის წინ ორი მჯდომარე ლომის ქანდაკის მხრებზე დასვენებულიყო საშუალო ზომის კვარცხლბეკი. მის შუა ადგილას ორი ერთმანეთზე მიყუდებული მოდიდო ფრთა იდგა, რომელთაც არწივის ფრთების მოყვანილობა ჰქონდათ. მათ ქვემოდან ბრჭყვიალა სინათლე გამოკრთოდა. შთაბეჭდილება, ისეთი იყო, რომ ხმაც სწორედ იქიდან გამოდიოდა, საიდანაც სინათლე ბრჭყვიალებდა.

ყარამანმა პირველად ეს კვარცხლბეკი დაათვალიერა. იგი საუცხოოდ აღნაგობის აღმოჩნდა. სპილოს ძვლისაგან უნდა ყოფილიყო დგმული; მთელი მისი ზედაპირი მხატვრობით იყო შემკული. ხაზები და ფერები ძვირფასი ქვებისაგან იყო გამოყვანილი და ისე შეხებულნი ერთმანეთში, რომ მისი თვალწარმტაცი ჰარმონია ვის არ მოხიბლავდა.

ერთი მხრიდან კვარცხლბეკზე ასავალიც აღმოჩნდა. ყარამანს არ დაუყოვნებია, ისე ავიდა მასზე. ახლა მან არწივის ფრთებს მიმართა. ფრთები ოქროსაგან იყო სხმული. მათ ბრინჯაოს ფერი გადაჰკრავდა, რომელსაც აღმაცერ ხაზებად ეფინებოდა ქვემოდან მოკიალე სინათლე, შეუცნობელ ხმინობასთან შეზავებული. ყარამანმა თვალები ახლო მიიტანა ამ საკვირველებასთან, მერმე წელში გაიმართა და მეგობრებს საიდუმლოდ ანიშნა მასთან ამოსულიყვნენ. როცა ძმადნაფიცები ავიდნენ კვარცხლბეკის ასავალზე და ფრთებთან შეჯგუფდნენ, ყარამანმა ხელი მოჰკიდა ერთ ფრთას და ფრთხილად ასწია. ხელის შეხებისთანავე ფრთები თავის თავად გაიშალნენ. ჩაწკრიანებით და მეგობრების წინ გამოჩნდა ცისკრის ფერად მოკიაფე მეოთხედი აღლის ოდენა ოთხკუთხედი ფიცარი, უცნობი მასალისგან გამოჭრილი, რომელსაც აშვენებდა წარმოუდგენელი მოხაზულობის ნიშნებიანი საშკაული. ამ ფიცრის გამოჩენა და წკრილა ხმის შეწყვეტა ერთი იყო.

ერთხანს ისეთი სიჩუმე ჩამოვარდა, რომ მისგან ფერი ეცვალათ მეგობრებს. თითქო რაღაცა ძალიან ყარამანს ბარელიეფისკენ მიახედვინა. თუ არა ყარამანი, სხვა უთუოდ ვერ გაუმაგრდებოდა იმ თვალებს, რომლებიც კედლიდან პირდაპირ შესცქეროდნენ მას. გამაფრთხილებელი მრისხანება ისეთი ძალით ეჭრებოდა გულში ყარამანს, რომ მან ძალაუნებურად დახარა ძირს თვალები და შექანებით მოშორდა ბარელიეფს.

— რა უნდა იყო? — გაისმა უცებ იოთამის ხმა. მისმა ხმამ გონს მოიყვანა დანარჩენები. ყარამანს ახლაც ვერ ამოცლო ხმა.

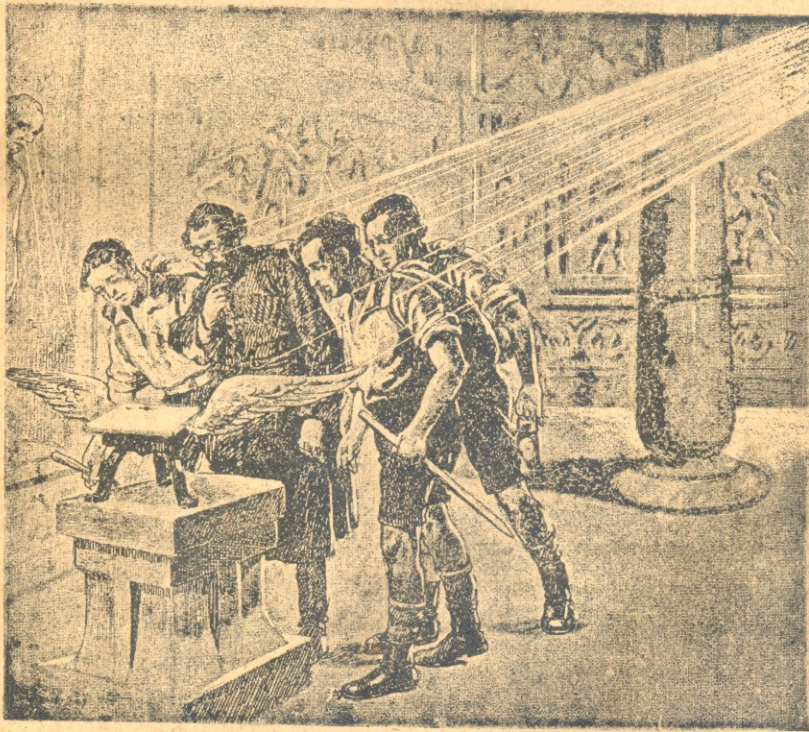
კარგა ხანს შემდეგ მან გადახედა ძმადნაფიცებს და იდუმალი ხმით უთხრა:

— ეს ამ საიდუმლოების ამოცანაა, ჩემო მეგობრებო!

— ფიცარზედაც რალაცა წარწერაა, ბიძია! იქნება წა-
 იკითხო! — ვედრების კილოთი წასჩურჩულა ყარამანს ოთარმა.

— მეც შევნიშნე... არის წარწერა! მაგრამ ამისთანას მე
 პირველად ვხედავ. ის ჩვენებური არ არის. ესე იგი, არც
 მხედრულია და არც ხუცური! არც იეროგლიფურია. მას
 ლურსმულისებური წარწერის ხასიათის აქვს, ხოლო ლურს-
 მულიც არ არის!.. მაგრამ საკვირველება აქ ორი რამ არის:
 ხმა, რომელსაც ალბად ეს ფიცარი გამოისცემდა და სახე აი,
 ამ ბარელიეფისა, რომელიც, როგორც სჩანს, თვისი საშინელი
 გამომეტყველებით დარაჯობს ამ საიდუმლოებას!

მცირე ხანს კვლავ სიჩუმე დამკვიდრდა.

— რა უნდა იყოს ყოველივე ეს? იქნება, ჩვენმა მეცნი-
 ერებამ შესძლოს ამის გამორკვევა! — დაარღვია ახლა სიჩუმე
 ყარამანმა. — შეიძლება ხეთების მიერ დაცულ საუნჯეს წაფ-

წყდით, მაგრამ ეს შორეული ჩვენი წინაპრები რომ აქ არ ბინადრობდნენ? თუ ეს აღმოჩენა, იქნება, მათს ტერიტორიასაც აფართოვებდნენ და ახალ საბუთებს გვაძლევდნენ ისტორიისათვის. ყოველ შემთხვევაში ეს უმაგალითო აღმოჩენაა და შესაძლებელია ამას შემდეგ ძირითადად შეიცვალოს აქამდე არსებული შეხედულება ჩვენს წარსულზე!.. თუმცა რას ვამბობ, არა მხრლოდ ჩვენს წარსულზე, არამედ მთელ ისტორიაზედაც. მაგრამ ეს ამბავი მგცნიერებას მივანდოთ! ჩვენ კი ერთხელ კიდევ დავათვალიეროთ აქაურობა!—ამ სიტყვებით ყარამანი და მისი მეგობრები ჩამოვიდნენ კვარცხლობეკის ასავალიდან და ოთახის დათვალიერებას შეუდგნენ. როცა საიდუმლო სინათლის სვეტს დაუახლოვდნენ, ისეთი გაკვირება გამოეხატათ სახეზე, სხვა ვინმე რომ ყოფილიყო გარეშე მათი მაყურებელი, უთუოდ იფიქრებდა, ეს აღამიანები გიჟდებიანო.—სინათლე მალლიდან ეშვებოდა, მაგრამ ის ადგილი, საიდანაც იგი თითქო გამოდიოდა, შეკრული იყო სრულიად ისე, როგორც ჭერის სხვა ადგილიცა და არავითარი საკემლის ნასახიც კი არსად არ იყო.

— ეს კიდევ მესამე სასწაულია, მეგობრებო!—მცირე ხნის დაკვირვების შემდეგ წარმოსთქვა ყარამანმა.

— რა ექნათ?—გულამოსკენით იკითხა იოთამმა, რომელსაც ყველაზე უფრო ეტყობოდა მოუთმენლობა.

— დამერწმუნეთ, რაც ვნახეთ, ეს კიდევ ყველაფერი არ არის! აქედან გასავალი ჩვენს პირველ ენში უნდა მიდიოდნენ და გზა-და-გზა რა ამბავია, ამის თქმა წინდაწინ არაფის შეუქლია! მოიგონეთ პირველი ეხის საიდუმლო კარი ჭერში, საიდანაც მე ჩამოვარდი, და თქვენ დამეთანხმებით, რომ... მაგრამ ეს შემდეგისათვის. ახლა კი ჩემი წინადადებაა: ის ფიცარი, რომელიც არწივის ოქროს ფრთებით იყო დაფარული და ხმინობდა, აქედან წავილოთ და ჩვენი უნივერსიტეტის რექტორს მივუტანოთ მთელი ამ ამბის გადაცემით. მე დარწმუნებული ვარ, რომ მგცნიერები მყისვე წამოგვყვებიან აქეთ და შეუდგებიან აქაურობის შესწავლას! თუ მართალი გინდათ, ვეროპაც მოსაწვევი იქნება...—დაასრულა ყარამანმა.

— უთუოდ ასე უნდა მოვიქცეთ!—დასტური დაჰკრეს ყარამანის აზრს ძმადნაფიცებმა...

XII

ხუთშაბათი იყო, ნატანტრის საიდუმლოს აღმოჩენის მესამე დღე, როცა ყარამანი, ოთარი, თორნიკე და იოთაში ქუტილისში ჩამოსულები ქართულ უნივერსიტეტში შევიდნენ, და ყარამანმა ჰკითხა დარაჯს:

— ბატონი რექტორი რომელ ოთახში ბრძანდება?

— რა საქმე გაქვთ?— შეუბრუნა დარაჯმა.

— ჰმ...—ენა ვერ მოაბრუნა ყარამანმა პირში. ან როგორ ეთქვა, თუ რა საქმე ჰქონდა.

— ძალიან დიდი საქმე! ძალიან დიდი!—ვერ მოითმინა ოთარმა და თავაზიანი ღიმილით მიუგო ყარამანის მაგიერ.

— ჰო, ასე უთხარით, დიდი საქმეა თქო!— გამოერკვა ახლა ყარამანი. დარაჯმა იკვით გადახედა მოსულებს, რომლებსაც სოფლურად ეცვათ და უბრალოდ, და მერე გაუძღვა წინ:

— მოდიეთ!

ყარამანს გულზე ცალი ხელით მიკრული ჰქონდა მაუდში გახვეული ნატანტრის საიდუმლო თეთრ ოთახში ნაპოვნი ფიცარი. როცა იგი გაჰყვა უკან დარაჯს, მეორე ხელიც მიშველია და აწნაირად ფიცარზე ხელ დაკრფილად მიადგა იგი ბატონ რექტორის ოთახს.

— მოიცადეთ აქ, ვაუწყებ!—ესროლა მეგობრებს დარაჯმა და ისინიც შედგნენ.

— რომ არ დაგვიჯეროს ბატონმა რექტორმა?—ჩუმად შეეკითხა იოთაში მეგობრებს.

— მართლა, მაშინ რა გქნათ?—ერთად სთქვეს ოთარმა და თორნიკემ.

— ჯავრი ნუ გაქვთ, მეგობრებო! განა დაგავიწყდათ, რომ ფიცარი თანა გვაქვს?!—გამარჯვებული ხმით უთხრა მათ ყარამანმა. ამ დროს გაიღო კარი და გაისმა დარაჯის ხმა:

— მობრძანდით. ბატონი რექტორი თავის კაბინეტში მოგელოთ!—

ლევო ქიაჩელი.

შემოდგომა ქალაქში

შემოდგომის ქარს იალქნები აუშვია...

ანაცრისფერებულ ღღერებს ცივი ქაოიბი გაღუგდია
მხარზე და...

ცა შუბლ-შენაოჭებული დაპყურებს ქალაქს, თვალ აც-
რემლებული ჟუჟუნა წვიმა ეხლება დაღვრემილ სახლების
ფანჯრებს.

მეეტლე ზანტად მიერეკება გამხდარ ცხენებს.

მოვლემარე მთები ყურს უგდებენ მდინარის ზანტ ნანას...
და მოვლიან მზის ნეტარი ვარდის ტუჩებით ქაჩორის გადა-
კოცნას.

შემოდარცულ ხეებს ზე აუზიდიათ სველი ტოტები და
მისტირიან დაკარგულ შვილებს, — ფოთლებს, რომლებიც
დაუნდობელმა ქარმა საითლაც გაირეკა.

დაყრუებულ ქუჩებს ახმაურებს გაგიჟებული ავტომობილი
და გაქანებულ ტრამვაის ვაგონიდან ისმის ხელებ-დალურჯე-
ბულ კონდუქტორის ხმა: — თქვენი ბილეთი?!

დაღონებულ არემარეს ამაყი თვალებით გადმოსცქერიან
ბუშბერაზ ქარხნების რკინის-ნებიანი ბუხრები და რუხი ბოლი
მიიზლანება მალლა. მანქანა ქშინავს და სალტე ბანს ეუბნება
მარადიულს.

ლურჯხალათიანების ფოლადის ნებით ატეხილი სიმ-
ღერა... იმედთან კოცონებს ანთებენ და ისვრიან შორს სა-
მომავლო ნაპერწკლებს. ლეგა ფონზე ლამაზად ირხვეიან ალ-
მოდებული დრო შები და ელავენ შრომისათვის ომგადახდილი...

ჩქარი ნაბიჯით მიემართებიან მოქალაქენი სამსახურში.

კობტად ჩაცმული მილიციელი აყუდებია რკინის სვეტს და მეურმეს უთითებს უმთავრეს ქუჩიდან.

წითელი ყაზარმის ტრიუმფის შესავალთან სდგას ახალგაზრდა გუშაგი და ორბის თვალებით სერავს მისავალ გზებს...

რუხ ფარაჯებით მიაბიჯებენ ბრძოლაში გამობრძმედილი წითელი ჯარის რიგები და უკვდავი ყვირილი აპობს ქალაქს...

სკოლაში მიმავალი ბავშვები ყურაცქვეტილნი უსმენენ და... ჯიბეში ხელებჩაწყობილნი ჯავრობენ ცივ ღღებზე.

წვიმის ცივი ცვარნი უსველებენ იისფერ თვალებს და იყურებიან აღმოსავლეთისაკენ: ელიან ყველას საყვარელ მზის აბრეშუმის თმების ჩამოშლას, რომ აღურჯებული სახეები დაიბუონ მით...

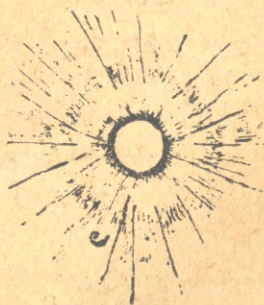
იხევა ნისლის ფარდაგები.

მზე აჩენს ლალის ტუჩებს და ოდნავ გაღიმებით — ბროლის თლილ კბილებს.

ქალაქი აწყობს ალღუმს, გაისმის მუსიკა და... მზე ამოდის...

— სმენააა!!!

ს. ერთაწმინდელი.

აუღარი

ღღამდა... ბნელა. ცივა... ჰქრის..
რა საშანელი დარია!
ჰქრის, ელავს, გრგვინავს, ცა ცეცხლს ჰყრის,
ზანზარებს მთა და ბარია.

წვიმს და წვიმს კოკისპირულად,
მთიდან მოვარდენ ღვარები.
წყლით ავსებულან ხევები,
ვით ვებერთელა ღარები.

თითქოს კლდეები ინგრევა,
ისმის გრიალი, ზანზარი.
წვიმს, ელავს, გრგვინავს, ქარი ჰქრის,
ბნელა... ღამეა საზარი.

ილ. სიხარულიძე.

ფიშანგი.¹⁾

(ნამდვილი ამბავი).

I.

დეკემბრის ცივი დღე იყო. მთა და დღეე თოვლის ბურანში იყო მთლად ჩათლული. ქარი ჰტმუოდა და თოვლის ქულებს მტვერივით აბნევდა აქეთ-იქით. სქელ

თოვლს გზები შეეკრა. გარეთ არც ერთი სულდგმული არ ქაქანებდა.

აქლემების ქარავანმა გუშინწინ სალამოს ბინა დაიღო არდაბილ-თავრიზში; ქარავანი „საინი-გეაღუკის“ მიმავალ

¹⁾ სპარსეთში დიდ ქარავანს ჩვეულებრივად წინ უძღვის ხოლმე ყველაზე ხნიერი, გამოცდილი და კვვიანი აქლემი, რომელსაც მჩატე საპალნე ჰქილია, რომ გზაზე სიარულს შეეჩვიოს. „ფიშანგი“ სპარსული სიტყვაა, რაც ქართულად ნიშნავს: მეთაურს, მოწინავეს, წინამძღოლს. „ფიშანგს“ პატრონი ყოველთვის განსაკუთრებულ ყურადღებით ეპყრობა, იგი თავიდან ბოლომდე მორთულია ფერად და ლამაზი ფუნჯებით, მძივებით, პატარა სარკეებით და ზანგალაკებით. ფიშანგს, როგორც გზის მაჩვენებელს, ყელზე ჰქილია აგრეთვე დიდხმიანი ზარი; ქარავანი ამ ზარის ხმას აჰყვება და მწყობრად მიდიან დანიშნულ ადგილას.

გზაზე ჩამომხდარიყო შაჰ აბასის დროს აშენებულ და ნახევრად დანგრეულ ქარვასლაში დასასვენებლად.

მათი საპალნე ქიშმიშით სავსე პატარა ყუთებისაგან შესდგებოდა, რომელნიც უწყისოდ იყო მიყრილ-მოყრილი დათოვლილ ქარვასლის ფართე ეზოში.

ძველ და დიდ გომურში აქლემები ჯგუფ-ჯგუფად ისხდნენ ფეხმორთხეულნი და თვალდახუჭულნი ზანტად იცოხნებოდნენ.

აქლემთა ზედამხედველნი შეხვეულიყვნენ ცხვრის ტყავისგან შეკერილ ჯუბაში და აქლემების ირგვლივ მიყრილიყვნენ დასაძინებლად.

მარტო ქარავნის უფროსი მეაქლემე ჰაჯი მაჰმადი ფხიზლობდა. მხრებზე მოეგდო ტყაპუქი და ისე იყო მიყუდებული გომურის კედელზე; მის გვერდით ანთებული ბუხარი ღულუნებდა. ჰაჯი მაჰმადი ჩიბუხს სწევდა და რაღაცა მძიმე ფიქრებს გაეტაცნა იგი.

ბევრი ვაი-ვაგლახი უნახავს ჰაჯი-მაჰმადს, ბევრი ცივი და თბილი ღღეები გამოუცდია, ბევრ ხიფათს შეჰბმია მარტოდ-მარტო და ყოველთვის გამარჯვებული გამოსულა, მაგრამ ამნაირი ქარბუქი ჯერ არ ახსოვს თავის მოგზაურობის ხანში.

ჰაჯი-მაჰმადმა ჩიბუხის მოწევა მოათავა: ხელის გულზე გამობერტყა დანამწვარი წეკო და დასდო ბუხრის თავზე. მიუახლოვდა ბაკის პატარა ფანჯარას, გარეთ გაიხედა, თავისთვის რაღაცა წაიბუტბუტა და თავი გააქან-გამოაქანა.

გარეთ ქარი კვლავ გაშმაგებით აწყდებოდა არეს. ჰაჯი-მაჰმადმა ერთხან ტელით ამოიოხრა, ფანჯარას მივიარდა, მივიდა ბუხართან და დაუწყო ცქერა თავის საყვარელ აქლემებს. — აქლემები მშვიდად იყვნენ დაჩოქილნი და ისე ეძინათ.

ჰაჯი-მაჰმადი უცბად გამოერკვია ფიქრებისგან. აქეთ-იქით დაუწყო ძებნა თავის თანაშემწეებს, მაგრამ სიბნელეში ვერავინ ნახა. ბოლოს ხმამაღლა დაიძახა: —

— ნასრულლაჰ! აი ნასრულლაჰ, გძინავს?

— რა ამბავია, ჰაჯი! — ბაკის ერთ კუთხიდან შეესიტყვა ნასრულლა.

— ნასრულლაჰ, წამოდექ, რაღა! არ გეყო მაგდენი

ძილი? ერთი გაიხედე გარეთ, ნახე რა ამბავია და!

ნასრულლა ზღაპრით წამოდგა, თვალები მოიფშვნიტა, მიიხედ-მოიხედა ირგვლივ. ბნელოდა. აქლემებს ეხებოდა და ისე იგნებდა გზას ჰაჯი-მაჰმადისაკენ, რომელსაც ბუხრის გვერდით მოეკალათნა.

როდესაც ნასრულლამ მოიკეცა ბუხართან, ჰაჯიმ მიჰმართა:

— ნასრულლავ! შენს სიცოცხლეში ბევრი გიმგზავრია და სწორედა სთქვი—ამნაირი ქარი და ბუქი გინახავს ოდესმე? —ვალლაჰ, არც მინახავს და არც მახსოვს!—უპასუხა ნასრულლამ და თან ხელებს ითბობდა ბუხართან—დღევანდელი ამინდი ძალაზე მყინავია.

— მერე სად, ისიც საინი-გეაღუკში, სადაც ზაფხულ-ზამთარს განუწყვეტლივ თარეშობს დაწყველილი ქარი—განმართა ჰაჯი-მაჰმადმა.

— ჰაჯი! ამ ქაშად ჩვენი საქმე ცუდადაა; თუ ამ ორ დღეში დარი არ შეიცვლება, საბრალო აქლემები შიმშილით დაიხოცებიან. მერე, კაცო, ამ ვერანა ალაგას ვერც ბალახს იშოვის კაცი და ვერც ბზეს.

— აქლემებს აქვთ საყოფი საქმელი?—ჰკითხა ჰაჯი-მაჰმადმა. აბა საიდან ექნებათ. ბევრი-ბევრი დილაძღე ეყოთ, მერე კი ალაჰმა უწყის, რა უნდა ექნათ!—ნასრულლავ, რადგანაც საქმე აგრეა, ხვალ გაუთენებლივ აქედან უნდა გავიდეთ.—რას ამბობ, ჰაჯი?—გაკვირვებით თვალები დააქყიტა ნასრულლამ.—ნუთუ შესაძლებელია ამნაირ ამინდში მოგზაურობა? ჩემი სიტყვა სიტყვაა—უპასუხა ჰაჯი-მაჰმადმა. —ხვალ უნდა გზას გაუდგეთ. მე ასე მაქვს გადაწყვეტილი.—ჰაჯი! ეგ ხომ შეუძლებელია! ვერ ხედავ ამ თქეშსა და ქარაშოტს? თოვლს ყველა გზა შეუქრავს, აბა სად რა უნდა მივაგნოთ?—ნუ გეშინია, ნასრულლავ, მე მივაგნებ გზას. ყველა გზა ზეპირად ვიცი, თუნდ თვალაქრული წამიყვანე, მაინც მივაგნებ გზას.—უთხრა ჰაჯი-მაჰმადმა და თან უღლავებში ჩაიციანა...—ჰაჯი! თუ შენი თავი არ გებრალება—აქლემები მაინც შეიბრალე, სიცოცხისაგან გზაში ყველა დაგვეხოცება. ერთი დღეც მოვიცადოთ, იქნება აქვთ

მომავალმა ქარავანმა გზა გაგვიხსნას და მერე ჩვენც უვნებლოდ გავუდგებით გზას—ჩემი ფიშანგი გზას იპოვნის. მე სხვებთან რა საქმე მაქვს?..—ჰაჯი! ეს კაცები მაინც შევიბრალოთ—და ხელი მიიშვირა მწოლარე მეთაურობებზე—გზაში ყველანი სიცივისაგან გაიფიჩხებიან; მერე რა პასუხი უნდა გავცეთ მათ შვილებს?—ეგ შენი საქმე არ არის! წადი და ახლავე დაღვიძე ბიჭები, უთხარი, რომ ყველამ თავის აქლემს კარგად აჭამოს და მოემზადონ წასასვლელად: ხვალ დილით ადრე უნდა გავუდგეთ გზას!—ჰაჯი! გამიგონე, ნუ ხარ ჯიუტი, ერთი დღე რა არის, რომ არ გინდა მოიცადო?..

— მე დავპირდი საქონლის პატრონს, რომ შვიდი დღის განმავლობაში ჩავაბარებდი ქიშმიშს. ხვალ არა და ზევ სრულდება ეს დრო. სიტყვის გატეხა ჩემთვის დიდი სირცხვილია. —შენ იცი, ჰაჯი, მაგრამ ბოლოს არ ინანო...—ნასრულლა! ბიჭებს უთხარი, რომ ფიშანგს საპალნე მოხსნან და სამაგიეროდ მჩატე ტვირთი აჰკიდონ, რომ საქმელი ცალკე მისცენ და ჩვეულებრივზე მეტი.

ხასრულლამ მოსამსახურეები დაღვიძა. როდესაც მეთაურობებმა გაიგეს, რომ ხვალვე უნდა გაუდგენ გზას, ერთი ორომტრიალი ასტეხეს, მაგრამ ჰაჯის მოსვლისთანავე ხელად ჩაჩუმდნენ.

ჰაჯი-მაჰმადმა აათვალიერა-ჩაათვალიერა თავისი ქარავანი, მიუახლოვდა ყველაზე ბებერს და გამოცდილ აქლემს, თავის საყვარელ ფიშანგს, რომელიც გომურის კუთხეში განმარტოებით იწვა და ხამუშ-ხამუშ სჭამდა წინ დაყრილ საქმელს. ჰაჯი მაჰმადმა დაუქირა ფიშანგს თავი, მოუალერსა, შუბლზე ხელი გადაუსვა და თვლებში რამდენჯერმე აკოცა. ქკვიანი საქონელი, რომელიც პატარობიდანვე შეზრდილიყო ჰაჯისთან, მიხვდა პატრონის აზრს და თითქოს უნდოდა ეთქვა: „ჰაჯი! ნუ გეშინია მე გზას გავხსნიო.“

ჰაჯი, როცა სათანადო დარჩება მისცა თავის თანამოსამსახურებს, კვლავ მივიდა ბუხართან, წამოწვა ტახტზე, მოიხურა ტყაბუჭი და მიიძინა. ნასრულლას კი ძილი არ ეკარებოდა, მოეკეცნა საცოდავად და ჰაჯის ჯიუტობასა და ხვალინდელ გამგზავრებაზე ფიქრობდა.

ბაკში სიჩუმე სუფევდა.

II.

მეორე დღეს, ჯერ კიდევ კარგად არ გათენებულყო, რომ ჰაჯი-მაჰმადმა დააღვიძა მოსამსახურეები და უბძანა, რომ აქლემები გარეთ გამოეყვანათ და საპალნეები აეკადათ.

ბაკში ბნელოდა; მეთქლემები ერთმანეთში აირივნ და გამოურკვეველი ჯიღჯილი ისმოდა ბაკში.

აქლემების მოსართავ ზარების ხმა, თვით აქლემთ ბღავილი და ბიქების ყვირილი ერთმანეთში ისე აირია, რომ ერთმანეთისა არავის არათფერი გაეგებოდა. მხოლოდ ჰაჯი მაჰმადის მძღაური ხმა ისმოდა ომახიანად, რომელსაც ფიშანგის ჯიღავი ეჭირა ხელში და რთავდა თავის წინამძღოლს.

მოსამსახურეებმა ბაკიდან გამოიყვანეს აქლემები და დააყენეს თავიანთ საპალნეებთან. საბრალო პირუტყებს არ ეჭაშნიკათ ცივი ჰაერი და როცა თოვლი დაინახეს, — არ ემორჩილებოდნენ კაცებს და არ ჩოქდებოდნენ საპალნის ასაკიდებლად.

ყველანი მზად იყვნენ. ნასრულლა წარუდგა ჰაჯის და მოახსენა, გასამგზავრებლად ყველანი მზად ვართ და შენ გიცდიეთ.

ჰაჯი მაჰმადმა გამოიყვანა ფიშანგი და დააყენა ქარავნის მოწინავედ. მისი სამკაული, ზარის გარდა, ჯერ კიდევ გუშინვე მოხსნა და შეენახა. საბრალო პირუტყვი უსამკაულოდ და უსაპალნოდ უშნოდ გამოიყურებოდა.

აღლაჰ, შენ იყავ ჩვენი მფარველი! სთქვა ჰაჯიმ და ხელები მაღლა აღაბყრო.

გაიღო დიდი ალაყათის კარი და ფიშანგის წინამძღოლობით დაიძრა ქარავანი.

ქვეიანმა და გამოცდილმა პირუტყვმა ირგვლივ მოაგელო თვალი, თავი დააქნია, დააცემინა და მძიმე ნაბიჯით გაჰყვა თავის პატრონს.

ქარავანი გზას გაუდგა.

ჰაჯი-მაჰმადმა ცოტა გზა რომ განვლო, თოკი ფიშანგის კისერს დაახვია და თვითონ უკან გაჰყვა.

შუადღემდე ქარავანმა უკვე დიდი მანძილი გაიარა. გზა-

გვერდი მიაყუდა მთას, წინა ფეხებით და მკერდით თოვლი გათელა და ნაწივით დაიწყო წინ ცურვა. ჯერ რამდენიმე მანძილზე მძიმედ გაცურდა, მერე თანდათანობით მოუხშირა წინ წასვლა.

როდესაც მექარავენებმა ფიშანგის გამბედაობა ნახეს— მთლად სახტად დარჩენ. ზოგს ეგონა, რომ აქლემი ხევში გადაიჩეხებოდა, ზოგს ებრალებოდა პირუტყვი და ჰაჯი-მაჰმადს ემღერებოდნენ, უფრო მოშიშარნი კი გაიძახოდნენ: „აღლაჰ, აღლაჰ!!“

— ჰაჯი, ააყენე აქლემი, ცოდვია, ხევში არ გადაიჩეხოს.
— უთხრა ნასრულლამ.

— მოდი ჯერ კიდევ ცოტა ხანს ვაცალოთ, ვნახოთ, რას იზამს!

ფიშანგი განაგრძობდა წინ ცურვას და გზას ჰკვლიდა. როცა აქლემი რამდენიმედ მაინც დაშორდა ქარავანს, ჰაჯიმ შიშითა თავის თანამსახურებს:

— ბიჭებო, გამოიგონეთ! მე ჩემად გავყვები ფიშანგს, თქვენ კი აქ მომიცადეთ. თუ ფიშანგი მთისკენ გაბრუნდა, სჩანს გზა გახსნილია, შემდგომ არავითარი საფრთხე არ მოგველის: მთელი სიძნელე ეს თოვლით დაფარული ნაპრალი იყო. მე გაცნობებთ და თქვენც მომყვებით. ვინცობაა აქლემი ხევში გადაიჩეხოს და ველარ შევეშველო, მაშინ უკან დავბრუნდები. როდესაც მნახოთ, რომ თქვენსკენ მოვდივარ, ნულარ მომიცდით, ქარავანი გააბრუნეთ უკან და წადით ისევ საინი-გეადუკისკენ.

ჰაჯი-მაჰმადმა მიატოვა მსახურები და თვითონ კი კვალდაკვალ მიჰყვა ფიშანგს. სუნთქვა განაბა, რომ ფიშანგი არ შემკრთალიყო.

ფიშანგი მიუახლოვდა მთის კუთხეს. გაჩერდა, გარეშე-შო მიმოიხედა და ფრთხილად მიბრუნდა მთის უკან და იმავე ხერხით განაგრძობდა წინსვლას.

როდესაც ფიშანგი გზის სახიფათო ადგილს გასცილდა, წამოდგა, გაჩერდა, შეიბერტყა თოვლი. ჰაჯი მივარდა, დაუწყო მუხლებზე კოცნა და უკან მოიხედა. ფიშანგმა თავის პატრონს თავი მიუახლოვა, თითქოს ეუბნებოდა: „ჰაჯი, ნუ

გეშინია, გადავრჩითო! ქარავანი ერთ ადგილს იღვა გაშე-
შებული და უცდიდენ ჰაჯის ნიშანს. ჰაჯის ერთბაშად მო-
აგონდა ქარავანი და თითქმის გიჟივით გაიქცა მთის კუთხი-
საკენ, გაჩერდა, თაფაზი მოიხადა და რაც ხმა ჰქონდა, შესძახა:

— ნასრულლა, აი, ნასრულლა! გზა ღიაა, მოდით!

— ჰაჯი! ჰაი ჰაჯი!.. მოვიდეთ?... ხმა მისცა ნასრულ-
ლამ.

— მოდით! გიცდით!

მსახურებმა მაშინვე დაიპირეს აქლემების ჯილაგი და
ფიშანგის მიერ გავლილ გზაზე თამამად წავიდნენ.. მიუახ-
ლოვდნენ ჰაჯის, შემოეხვიენ გარშემო და ერთმანეთს ულო-
ცავდნენ გადაჩენას.—ნასრულლოავ, მომილოცავს! მოვედით
თუ არა?

— თუა ჰაჯი ხარ, შენი უნარი ერთხელ კიდევ გვაჩვენე,
ნამდვილად მგლის გული შეგიქამია!—სიცილით უპასუხა ნა-
სრულლამ.

— ეს ჩემი უნარი არ არის, ნასრულლოავ, აი, ვის უნდა
ეუმაღლოთ—სთქვა ჰაჯიმ და მიუთითა ფიშანგზე, რომელიც
თავმომწონედ იღვა და ამაყად უცქეროდა ამხანაგებს.

— შენს მუხლებს დავინაცვლე, ჰალალი იყოს შენი
ლუკმა, ფიშანგო.—სთქვა ნასრულლამ, მიუახლოვდა აქლემს
და რამდენჯერმე აკოცა ფეხებზე.

— აბა, შვილებო, დროს ნუ ვკარგავთ, გაეწიოთ; იქით
საშიშო აღარაფერია. აი, აგერ შორიდან მოსჩანს სოფელი.
ერთი საათის შემდეგ მივალთ და კარგადაც დავისვენებთ.

— ჰაჯი! მე მინდა თქვენზე ადრე სოფელში მივიდე, რომ
აქლემებისათვის ბალახი და ბზე დავამზადო. რას იტყვი, ჰა? —
უთხრა ნასრულლამ.

— ძალიან კარგი! ჰასანაც თან წაიყვანე. წინ წადით,
რაც საჭიროა ყველაფერი დაამზადეთ, ჩვენც ჩქარა დავეწვიეთ.
ნასრულლა და ჰასანა წინ წავიდნენ. ჰაჯი-მაჰმადმა და მისმა
მსახურებმა ტკბილი საუბრით და ფიშანგის ქებით განა-
გრძეს გზა.

ნახევარ საათის განმავლობაში ნასრულლა და ჰასანა შე-

ვიდენ სოფელში, სადაც იმ ღამეს ქარავანი უნდა დაბანაკებულიყო. ამ სოფელში ნასრულლა და ჰასანა შეხვდენ გაჩერებულ ქარავანს, რომელიც აპირებდა იმავე გზით წასვლას, მაგრამ გზის გაუფალობის მიზეზით საბი დღე შერჩენილიყვნენ ამ სოფელს. როცა ქარავანის ბელადებმა დაინახეს ჩამოსული ჰასანა, გაუკვირდათ და თანაც გაცხარდათ.

ნასრულლამ მოკლედ გადასცა თავიანთი თავგადასავალი და განსაკუთრებით ფიშანგის ყოჩაღობა. ბოლოს დასძინა, რომ გზა გაკვლეულია და შეგიძლიათ გაემგზავროთო. ამ ამბავმა მექარავენი ძალიან გაახარა. მაშინვე გამოიყვანეს ერთი დიდი ყოჩი, დაუძახეს სოფლის მეზურნეებს და ყოყონით წავიდენ ფიშანგის მისაგებებლად. სოფლის ახალგაზრდობაც შეუერთდა მოხუცებულებს და სიმღერით და თამაშობით გაუდგენ გზას. ვიდრე ნასრულლა შეიძენდა აქლემებისათვის საჭირო საკვებს, — ჰაჯი-მაჰმადი უკვე მოუახლოვდა სოფელს. მან შორიდანვე დაინახა სოფლის მცხოვრებნი, რომელნიც მათ მისაგებებლად გამოსულიყვნენ, მიხვდა ყოველივეს და გადასცა თავის მსახურთ, რომ ფიშანგისთვის სამკაული მოეტანათ და მოერთოთ. მოკაზმულ ფიშანგზე შესვეს ჰაჯი-მაჰმადი და ცოტა ხნისშემდეგ ქარავანი შევიდა სოფელში. ფიშანგი თავამართული და ამპარტავნობით მიუახლოვდა სოფლელებს. მეზურნეებმა დაუკრეს. მოიყვანეს ყოჩი და ფიშანგის ფეხების წინ ყელი გამოსჭრეს.

როცა ქარავანი სოფელში შევიდა, ჩამოსვეს ჰაჯი და ფიშანგს ყელზე ჩამოჰკიდეს ახლად გაკეთებული მძივების ფუნჯი.

შეკრებილ ხალხს ჰაჯიმ უამბო ფიშანგის გონებასახეილობა, ყოჩაღობა, და ისინიც გაკვირვებით შესცქეროდენ ამ იშვიათ და ჭკვიან აქლემს.

სოფლის დედაკაცებმაც თავის მხრივ ფიშანგს უფეშქაშეს ფერადი ფუნჯები ყელზე შესაბმელად.

ჰაჯიკ ფიშანგის წყალობით თავის დანაპირები პირნათ-
 ლად შეასრულა—ჩააბარა საქონელი პატრონს და ჯილდოდ
 მიიღო ოქროს საათი, რომელზედაც ამოჭრილი იყო სახე-
 ლოვან ფიშანგის ძვირფასი სურათი.

ბალონც-მარქარ.

პატარას

ემო კარგო! ხედავ იმ მთას
და ველს, იმ ბარს, ქალაქ-სოფელს;
სიხარულით მომღიმარეს
მუშებს, გლეხებს — განუყოფელს?
ხედავ ვარსკლავს მოკიაფეს,
მთვარეს, — როგორ ვადმომდგარა?!
თუ — არ იცი ის ქვეყანა
საზეიმოდ რად ამდგარა?!

შენ არ გახსოვს! ჩვენთვის გუშინ
მწარ-ცხოვრების საჩუქარი
იყო მხოლოდ მოთქმა — ვიში,
გრიანება გლოვის ზარი!
გუშინ იყო ირგვლივ ბნელი,
ვაჭკიოდა ქარაშოტი,
ტკბილ ოცნება ქარს მიჰქონდა,
ემსხვრეოდა ტოტზე — ტოტი.

ცრემლი, მხოლოდ ცრემლი იყო
ჩვენი ჯილდო — სამკაული,
მაგრამ დახე: ძველ სამყაროს
მოვევლინა სასწაული!
ძირს დაემხო ტახტი კერპის,
ჩვენ მეჯლისი განვახსლეთ,
ქონებახები გავადიდეთ,
სიყვარულის სრა — სასახლეთ.

დღე და ღამე ცხელ ქურასთან
შრომის ოფლით ვადვარული
ესჭედავთ, ესჭედავთ მომავალსა...
უსაზღვროა სიხარული!
ასე ვიბრძვით, ასე ვომობთ,
ვანადგურებთ მტერთა ჯარებს!
შრომის ქვეყნად, ყველა ერთად,
თანაბარად გაიხარებს!

წინ ვისწრაფით, წინ მივიწევთ,
რომ სიმართლე დავამყაროთ,
და სიცოცხლე გადაიქცეს
სიყვარულის ნანატრ წყაროთ!!

პ. ოდიშელი.

ბ ა რ ი კ ა დ ე ბ ზ ე

სცენა ერთ მოქმედებად (ი. ბელოუსოვიდან).

მოქმედი პირნი:

კაპიტანი
ოფიცერი
ჯარისკაცი
ბავში 13-14 წლის
მოხუცი კომუნარი
ქალი

მოქმედება სწარმოებს პარიზში, 1871 წლის კომუნის დროს.

სცენა წარმოადგენს უბრალოდ მორთულ ოთახს: საწერი მაგიდაა, რამდენიმე სკამი. სცენის პირდაპირ და მარცხნივ კარებია. მაგიდასთან კაპიტანი ზის და გვერდით რამდენიმე ოფიცერი ჰყავს. შესავალ კარებთან (სცენის პირდაპირ) დარაჯები დგანან.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა I.

(შემოდის ოფიცერი და კაპიტანს მიმართავს.)

ოფიცერი. მაქვს პატივი მოგახსენოთ, რომ სან-ლუის ქუჩაზე ბარიკადებთან თუთხმეტი კაცი დავაპატიმრეთ. რას მიბრძანებთ, როგორ მოვიქცე! ჩვენება ხომ არ ჩამოვართვა?

კაპიტანი. რის ჩვენება! რა დროს ჩვენების ჩამორთმევა! დახვრიტეთ ყველანი! საღამოს მოედანი უნდა დაფიკავოთ. იქ შეამბოხე კომუნარები ჩასაფრებულან.

ოფიცერი. გისმენთ! ყველაფერი იქნება ასრულებული!
(მიდის)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა II.

კაპიტანი. (მიმართავს ოფიცერს, რომელიც მას შარჯუნზე ზის)
გამიგონეთ: საღამოს ყველა ჯარისკაცები უნდა შეგროვდნენ.

მეცით ყველას საქმაო ვაზნები. გააორკვეთ აქაური საღარაჯოები (პაუზა). ჩვენს ნაწილებში დანაკლისი დიდია?

მე-2-ე ოფიცერი. მოკლულია ერთი და დაჭრილია თორმეტი; მათ შორის სამი მძიმედია დაჭრილი.

კაპიტანი. ძვირად დაგვიჯდა მტრის დამარცხება.

მე-2-ე ოფიცერი. გავბედავ მოგავიწყობო, კაპიტანო, რომ თქვენ გუშინდელს აქეთ საჭმელს არ მიკარებინხართ. ჩვენ შტაბიდან ცხელი საჭმელი გამოგვიგზავნეს.

კაპიტანი. ჰო, მართალია. დანაყრება საჭირო არის, რადგან კიდევ ბევრი სამუშაო მოგველის. (ოფიცრებს) წავიდეთ, ბატონებო! მე მცირეოდენი ღვინოც მოვიმარაგე.

(ამ დროს შემოდის ორი ჯარისკაცი, რომლებსაც პატარა ბიჭი შემოჰყავთ, 13-14 წლის.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა III.

ერთი ჯარისკაცთაგანი. ეს ერთიც ბარიკადიდან მოვიყვანეთ, ბატონო კაპიტანო!

კაპიტანი. არათუარა, მანდ მოიცადე! წავიდეთ, ბატონებო, სადილის საჭმელად! (გადის მეორე ოთახში).

გ ა მ ო ს ვ ლ ა IV.

(ჯარისკაცები გქედ სკამზე სხდებიან, ბავშვიც მათ გვერდით ჯდება)

1-ლი ჯარისკაცი. ვანო, გაიგონე! ჩვენ კიდევ ბრძოლა მოგველის: მოედანზე ბარიკადები უნდა ავილოთ. მეშინია, შეიძლება იქ საკუთარ ძმისწულს შევხვდე: ის ხელაღებული კომუნარია.

მე-2-ე ჯარისკაცი. მერე რა გინდა, უნდა ესროლო?

1 ჯარისკაცი. მართალი გითხრა, არ ვიცი... (დაფიქრდება. პაუზა. ბავშვი მიმართავს.) შენ კი, ბიჭიკუნავ, როგორ მოხვდი ბარიკადებზე?

ბავში. მამასთან ვიყავი: ის თავისუფლებას იცავდა.

მე-2-ე ჯარისკაცი. ვინ არის მამაშენი?

ბავში. სან-გალის ქარხნის მუშაა. ჩვენ აქვე ვცხოვრობთ, შესახვევში, ბარიკადების მახლობლად.

მე-2-ე ჯარისკაცი. შენც მემამოხებებს აპყვევი? მერე იცი კი, ამ საქმისათვის რა დღეს მოგეღის?

ბავში. ჩვენ ისე ღარიბად ვცხოვრობდით, რომ სულერთია, როგორც არ უნდა დასრულდეს ჩვენი სიცოცხლე... ავადმყოფი დედა, ორი პატარა და... ხშირად მშვივრები ვიყავით. ახ, როგორ მენატრება მათი დანახვა!..

გ ა მ ო ს ვ ლ ა V.

(კიდევ შემოდის ორი ჯარისკაცი და მოხუცი შემოჭყავთ. ამ დროს კაპიტანი და ოფიცრები სადილობიდან ბრუნდებიან)

ჯარისკაცი. ესეც ბარიკადებიდან წამოვიყვანეთ.

კაპიტანი. აი, ბატონებო, სადილსაც უქმად არ გაუვლია; კიდევ ერთი ფრინველი დავიჭირეთ. ტყუილად კი არ ვაწუხებთ ჩვენს ოცეულებს. (მოხუცს) საიდანა ხარ?

მოხუცი. ბარიკადიდან... მეც წითელ რაზმებში ჩავდექი...

კაპიტანი. (აწუვეტინებს) კმარა! გეყოფა! ჩვენ ეგ სიმღერა გაგვიგონია. (ჯარისკაცებს) ეგეც იქ წაიყვანეთ, სადაც სხვები მიგყავდათ.

(მოხუცი ჯარისკაცებს მიჭყავთ)

მოხუცი (წასვლისას) გაუმარჯოს თავისუფლებას!..

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VI.

კაპიტანი. (ბავშს) შენ კი, შე ჭინკა, როგორღა მოხვდი ბაღეში?

ბავში. მამასთან ვიყავი ბარიკადებზე.

კაპიტანი. ვინ არი მამაშენი?

ბავში. მუშა.

კაპიტანი. შენ იცოდი, სად მიდიოდი და ან ამისათვის რა ბედი მოგეღის?

ბავში. მამაჩემი მეუბნებოდა და მეც მას დავუჯერე. ის

პატიოსანი ადამიანია; მთელ თავის სიცოცხლეში შრომობდა და ჩვენ გვინახავდა,—მე, დედას და ორ პატარა დას... ოხ, როგორ მინდა მათი დანახვა! მომეცით ნება, კაპიტანო, რომ დედას გამოვეთხოვო; ჩვენი სახლი სულ ახლოსაა... მე ვიცი, რომ მამა დაღუპულია; მეც აღარ ვიქნები. მათ უკანასკნელი ნუგეში ეკარგებათ. ავადმყოფი დედა ვერ აიტანს უბედურებას, პატარა დებიც დაიღუპებიან. ნება მომეცი, კაპიტანო, ვნახო ისინი. ნახევარ საათში მე ისევ დაგბრუნდები.

კაპიტანი. ეს ბავშვი მართლაც ყოჩაღი ყოფილა. მან ჩემი მოტყუებაც კი განიზრახა. (ბავშვს) მერე, შენ ვინ დაგიჯერებს, რომ შენი ნებით დაბრუნდები დასახვრეტად? შენ ხომ კარგად იცი, რა დღეც მოგელის?

ბავშვი. ვიცი—სიკვდილი, მაგრამ პატიოსან სიტყვებს ვიძლევი...

კაპიტანი. ეს ბავშვი მართლაც იშვიათია. (ბავშვს) მაშ, წადი და სწორედ ნახევარი საათის შემდეგ დაბრუნდი.

ბავშვი. გმადლობთ, კაპიტანო! (გადას)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VII.

1-ლი ოფიცერი. თქვენ, კაპიტანო, მაინც მეტად გულუბრყვილო ხართ. თოფის კონდახ ქვეშ კაცის გაშვება და ცდა, როდის დაბრუნდება, სხვა რომ არა იყოს რა, უცნაურია!

მე-2-ე ოფიცერი. ნახეს რეგენი. ახლა იძიე, რას უძახდნ!

კაპიტანი. მე გამაცვიფრა მისა გამბედაობამ.

1 ოფიცერი. გამბედავი გახდები, როცა სიკვდილი კარს მოგადგება.

(მიდის მეორე ოთახში და მიღმართავს: „მოვიტყალოთ ნახევარ საათს; ვნახათ, რა იქნება“...)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა VIII.

(ჩხებიან მხალდა ჭარისკაცები)

1-ლი ჯარისკაცი. როგორ ფიქრობ, ბავში დაბრუნდება?
მე-2-ე ჯარისკაცი. დაბრუნდება... რაკ ის მამას ბარიკადზე წაპყვა, — სჩანს, სიკვდილის არ ეშინია!

1-ლი ჯარისკაცი. მე კი ვფიქრობ, რომ გაიპარება.

მე-2-ე ჯარისკაცი. შენ უნდა გენახა, თუ როგორ იცქეროდნენ ისინი, რომლებიც წელან დახვრიტეს. არც ერთ მათგანს კრინტი არ დაუძრავს პატიების შესახებ. ერთი რომელიღაც თავხელი ბავში ჯარისკაცებს უყვიროდა: „ჩქარა დაგვხვრიტეთ, რალას უცდითო!“

1-ლი ჯარისკაცი. მაინც საინტერესოა ვიცოდეთ, რა გამოვა ყველა ამისაგან? ვნახათ... დაღლილი ვარ და ერთ წუთს მივწვები. (გქელ სკამზე წამოწვება)

მე-2-ე ჯარისკაცი. მე მინდა დედას წერილი გავუგზავნო. როგორღაც გული მიშფოთავს... ამაღამ დიდი საქმე მოგველის. ამბობენ, მოედანზე ბევრი კომუნარი მოგროვდა და ბარიკადებზე კარგად არიან გამაგრებულიო... (მაგდასთან ზის და სწერს)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა IX.

(შემოყვარდება ქალი. თვალებში შიში და აღშოფთვება კმატება)

ქალი. ალყაში ძალით შემოვიჭერ. ჩემთვის თოფის სროლა უნდოდათ... სად არის კაპიტანი? (კაპიტანი და ოფიცრები მეორე ოთახიდან შემოდის)

კაპიტანი. ეს რა ხმაურობაა? (უჩვენებენ ქალზე) ამას რა უნდა?

1-ლი ჯარისკაცი. ის ალყაში შემოიჭრა, — თქვენ გკითხულობთ.

ქალი. (კაპიტნის წინ იჩქებს) ჩემი ქმარი ბარიკადებზე დაიჭირეს. ის დამნაშავე არაა. მე მის შესახებ სათხოვრად მოვედი; ან მეც იმასთან ერთად დამხვრიტეთ!..

კაპიტანი. ახლა გვიანდაა. ვინც ბარიკადიდან წამოვიყვანეთ, უკვე აღარ არიან.

ქალი. როგორ? უკვე დახვრიტილია? (გულშემოყვანილი მდგა)

კაპიტანი (ჯარისკაცებს) გაიყვანეთ ეგ აქედან. (ჯარისკაცებს ქალი ხელით გაჭკაუთ. მაღე უკანვე ბრუნდებიან.)

1 ოფიცერი. ბავში ჯერ კიდევ არ მოდის.

კაპიტანი. მაგრამ ჯერ ვადა არ გასვლია. მას შეუძლია რამდენიმე წუთიც დაიგვიანოს. (კარებიდან ისმის ხმაურება.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა XI.

(შეშადის ბავში)

ბავში. მე პატროსანი სიტყვა შევასრულე, — მოვედი. ახლა შევიძლიათ მესროლოთ!..

(უგელა განცვიფრებულა.)

კაპიტანი (აფიცრებს) აი, პატონებო, თქვენ ტყუილად დამცინოდით და არ მიჯეროდით. ვთქვით, მე შემცთარი ვიყავი, რომ ბავში გავუშვი, მაგრამ როცა ის შადაა თავის ამხანაგების საქმეს სიცოცხლე შესწიროს, ეს შეიძლება ჩვენთვის მაგალითი იყოს, მისაბაძი მაგალითი. (ბავშს) წადი შინისაკენ. მე ვაუქმებ შენს დახვრეტას.

ფ ა რ დ ა.

ბიზონ წეველი.

ბორის ძნელაძე

ამხ. ბორია ძნელაძე დაიბადა 19 მარტობისთვის, 1900 წ. ქ

ბორის ძნელაძე ბავშობაში.

გორში. სამი წლის შემდეგ ბორიას მშობლები გადმოვიდნენ ხაშურში. 1905 წელს დაიწყო მუშათა განმოსვლები. ბორიას მშობლები ესწრებოდნენ განმთავისუფლებელ კრებებს და თან ბორისიც დაჰყავდათ. ორატორების ლაპარაკს და კამათს ეს პატარა ბავშვიც ისმენდა. კრებებზე ხშირად სტუმრობამ და ორატორების სიტყვებმა ბავშვი შეთანერგა ერთგვარი მისწრაფება და სიყვარული „ორატორებისადმი“. როგორც გადმოგვცემს ბორიას ძმა, ვ. ძნელაძე. თურმე ბორიას, კრებიდან დაბრუნების შემდეგ, იმდენად იტაცებდა

„ორატორობა“, რომ ის მოაგროვებდა თავის ირგვლივ ტოლ-ამხანაგებს, შეხტებოდა სკამზე და დაიწყებდა იმ ორატორების მიბაძვას, რომელთაც მოუსმინა. ბორიას ეს „ორატორობა“ ერთ მთავარ გასართობ საგნად გადაექცა. ის თავის ტოლ-ამხანაგებში ცნობილი იყო, როგორც პატარა ორატორი. გარდა იმისა, რომ ბორია კრებაზე დაჰყავდათ, თვით მის მშობლებ-ნათესავების ოჯახში ხშირად იმართებოდა კამათი, ლაპარაკი იმ დროის საჭირბოროტო კითხვებზე, რასაც ბავში ყოველთვის ყურადღებით და გულდასმით ისმენდა.

იყო ისეთი შემთხვევებიც, როცა ბორიამ ტოლ-ამხანაგებთან თამაშს თავი დაანება და კამათს ყურს უგდებდა. ბავშს თავიდანვე ეტყობოდა, რომ შემდგომ ის უნდა გამხდარიყო ნამდვილი ორატორი და დიდი საზოგადო მოღვაწე. პირველდაწყებითი სწავლა მას მიაღებინა მისმა დამ, შემდეგ კი განაგრძობდა სწავლას ხაშურის გიმნაზიაში. ბორიას მამის ავადმყოფობის გამო მთელი ოჯახი გადასახლდა გურიაში, სოფ. ბურნათში—ახლანდელ კობნარში. აქ ბორისს მამა გარდაეცვალა. ბორისი და უფროსი ძმა დარჩენ სოფელში საცხოვრებლად. ბორისმა სოფელში მასწავლებელთან დაიწყო მზადება სასწავლებელში შესასვლელად. მასწავლებელი სცხოვრობდა ჩოხატაურში—ექვსი ვერსის მანძილზე, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ის არ სტოვებდა არც ერთ ღღეს.

როდესაც ბორიას 12 წელი შეუსრულდა, მისი მშობლები გადმოსახლდნენ სურამში, სადაც მეცადინეობა შეუძლებელი შეიქმნა. მაგრამ ბორისს მეცადინეობისათვის თავი არ დაუნებებია; ის შეტად გაიტაცა ქართულმა ლიტერატურამ; გაეცნო ყველა თვალსაჩინო ქართველი მწერლების შემოქმედებას, და უკვე თავისი საკუთარი შეხედულებაც შეუმუშავდა. სურამში დედის გარდაცვალების გამო ბორია დაბრუნდა გურიაში. გურიაში ბორისმა უფრო გულმოდგინედ იწყო მეცადინეობა, ხელი მოჰკიდა თვითგანვითარებას. მან დაარსა სცენის მოყვარეთა წრე, რომელიც გურიის სხვადასხვა კუთხეში წარმოადგენებს მართავდა. 1914 წ. ბორია ძმამ ტფილისში ჩამოიყვანა სასწავლებლად. 1915 წლის განმავლობაში არ სწავლობდა; როდესაც ის ჩამოვიდა, სასწავლო წელი უკვე დაწყებული იყო. ბორიას ამ წელს განსაკუთრებით შეუყვარდა ცირკი, აინტერესებდა კიდაობა, დადიოდა ტანვარჯიშობის და მსროლელთა ჯგუფებში და შეისწავლა სამხედრო საქმე. ამავე წელს ბორისში ძლიერდება ინტერესი საზოგადოებრივი საკითხებისადმი. გაზეთების კითხვა იმაზე დიდ გავლენას ახდენდა. ის ხშირად აძლევდა გონივრულ კითხვებს თავის ძმას და განმარტებებს მოითხოვდა. მოკლე ხნის განმავლობაში ბორისმა ბევრი რამ შეიტვისა გაზეთების კითხვით და უკვე

თავისებური, დამოუკიდებელი აზრიც შეუმუშავდა საზოგადოებრივი საკითხების შესახებ. ბორია თავისმა ძმამ ვ-მ მიაბარა კერძო მასწავლებელს. გამოცდების მოახლოვების დროს მასწავლებელი ვერ იძლეოდა დადებით პასუხს ბორიას მიღების შესახებ, მოკლე ხნის მზადების გამო, მაგრამ ბორისი ისეთი ენერგიით და თავგამოდებით შეუდგა მზადებას, რომ ვინოგრადოვის ტექნიკურ სასწავლებელში ჩააბარა გამოცდები როგორც პირველმა მოწაფემ. 1917 წელს, როცა რუსეთში გადატრიალება მოხდა და დაემხო ნიკოლოზ მე-II-ის ტახტი, ტფილისში ხშირად იმართებოდა ჯარისკაცების და მუშების მიტინგები. ბორისი არ შორდებოდა თავის გზას, აინტერესებდა მიტინგები და ყოველთვის ესწრებოდა. 1917 წლიდან ბორისი უკვე იწყებს მონაწილეობის მიღებას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

1917 წელს საქართველოში გაბატონდა მენშევიკების მთავრობა. ბორისი კარგად ხედავდა, რომ მენშევიკების მთავრობამ ვერ შესძლო მშრომელი ხალხის ინტერესების დაცვა, ის კარგად ხედავდა, რომ მიწები, ქარხნები და სხვა სიმდიდრე ისევ მდიდრების ხელში იყო... ბორისმა დაიწყო მზადება და მუშაობა მუშების შვილებთან ქ. ტფილისში, რომ დახმარებოდნ თავის მამებს და დედებს კომუნისტური დროის აფრიალებაში. ამხ. ბორიამ, თავისი ამხანაგ ამასთან ერთად ამ წელს მოუყარა თავი მუშების ახალგაზრდობას ერთ საერთო ცენტრში, ორგანიზაციაში, „სპარტაკის“ სახელწოდებით. ახალგაზრდა მუშებს ბორია ასწავლის, აცნობს მენშევიკების მოღვაწეობას და მოუწოდებს მათ კომუნისტებისაკენ.

როცა „სპარტაკის“ ორგანიზაცია გაიზარდა, მუშათა ახალგაზრდობამ შემდეგ „ახალგ. კომკავშირი“ უწოდა მას.

ბორისი ყოველთვის ანებებს თავს და განაგრძობს მხოლოდ ახალგაზრდა კომუნისტურ კავშირში მუშაობას. მას დაევიწყებული ჰქონდა თავისი „მე“; თავისი ენერგიული მუშაობით მან დიდი პატივისცემა დაიმსახურა მთელ. ამიერკავკ. ახალგ. მუშებში. მაგრამ ბორისის ასეთ მოღვაწეობას მოჰყვა სამწუხარო და საზარელი ამბები: ბორისი დაატუსაღეს და საზღვარგარეთ გადაასახლეს.

1921 წელს, როცა ბორიას დიდი ხნის ნანატრი ასრულდა, საქართველოს მუშები რუსეთის მუშებთან ერთად შეებრძოლენ მენშევიკებს, ბორისი პირველ რიგში იბრძოდა. მუშებმა დაამხეს მენშევიკების ბატონობა და დამყარდა მათი ხელისუფლება — საქართველოს სათავეში ჩაუდგა საბჭოთა მთავრობა.

1921 წელს ბორისი ითვლება ახალგ. კომუნისტური კავშირის ცენტრალური კომიტეტის მდივანად. ბორისი უკვე იწყებს გაცხოველებულ მუშაობას მთელი მუშათა და ღარიბ-გლეხობის ახალგაზრდათა კომკავშირში გაერთიანებისათვის.

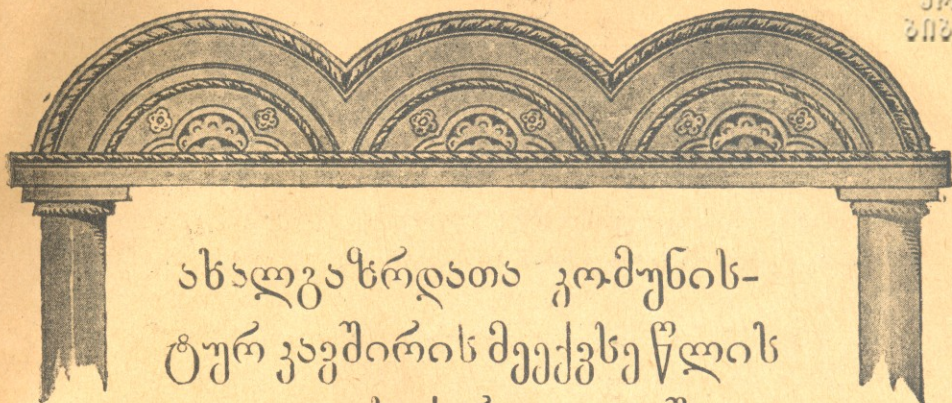
1922 წელს ბორისი დაინიშნა სამხედრო სკოლის სამხედრო კომისრად. მენშევიკების მიერ დევნამ და ციხეებში ჯდომამ ბორისი დააავადმყოფა, მაგრამ მაინც არ დაანება თავი მუშების და გლეხების საქმისათვის მუშაობას. ასეთმა დაუცხრომელმა მუშაობამ მისი ავადმყოფობა გააძლიერა და ბორია ვარდაიცვალა ა/წ. 5 აგვისტოს.

მაგრამ არა, არ კვდება ის, ვინც იბრძვის საზოგადოების კეთილდღეობისათვის! ბორისის მოღვაწეობა, ბორისის საქმიანი მოქმედება ოქროს ასოებით დაიწერა მუშათა ახალგაზრდობის ისტორიის ფურცლებზე. ასევე ბავშვების ისტორიაში ბორისი მოსჩანს იმ ლამპრის სახით, რომელიც უნათებს ცხოვრების წინსვლის გზას ჩვენს ნორჩ, მოზარდ თაობას. ¹⁾

ალ. მდივანი.

1) ბიოგრაფიის პირველი ნაწილი ნაკარნახევია ბორისის ძმის მიერ.

ახალგაზრდათა კომუნისტურ კავშირის მეექვსე წლის თავი საქართველოში.

ყველა ქვეყანაში არსებობს ძლიერი კომუნისტური პარტია (ბოლშევიკურა), რომელიც იცავს მუშათა კლასს და მისი ინტერესებისათვის ებრძვის ყველა სახელმწიფოში კაპიტალისტებს. (მექარხნე — მემამულეებს).

კომუნისტური პარტია დევნილია ყველა ბურჟუაზიულ სახელმწიფოში: კომუნისტებს აპატიმრებენ, აძევებენ, ხვრეტენ, მაგრამ პარტია მაინც მედგრად სდგას რევოლუციის საღარაჯოზე, იბრძვის, ააშკარავებს ბურჟუაზიულ მთავრობის და სხვა პარტიების ნამდვილ სულისკვეთებას და მიუხედავად იმისა, რომ საუკეთესო ამხანაგები ასობით და ათასობით ნაწამები და დახოცილია, პარტია დღითიდღე იზრდება როგორც რიცხვით, ისე ღირსებით.

მუშათა შეგნებული ნაწილი, რომელსაც დღემდე სწამდა და ენდობოდა სოციალისტ-რევოლუციონერებს, სოციალ-დემოკრატებს (მენშევიკებს) და სხვა ბურჟუაზიულ პარტიებს, ახლა მასიურად გადადის კომუნისტურ პარტიაში და დგება ბრძოლის წითელი დროშის ქვეშ.

სულ სხვა მდგომარეობაშია საქმე სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირში, ე. ი. რუსეთში, უკრაინაში, ბელორუსიაში და ამიერ-კავკასიაში (საქართველო, სომხეთი, აზერბეიჯანი). აქ მუშებმა და გლეხებმა დასცეს ბურჟუაზიული ხელისუფლება (კაპიტალისტების და მემამულეების), ჩამოართვეს მათ მშრომელებისათვის მიწა-ქარხნები და თვითონ განა-

გებენ თავიანთ საქმეს მუშა-გლეხების და წითელარმიელების დეპუტატთა საბჭოს საშუალებით.

მაგრამ, როგორც კაპიტალისტურ სახელმწიფოში, ისე საბჭოთა რესპუბლიკებში, მუშათა კლასის საბოლოო გამარჯვებამდე კომუნისტურ პარტიას წინ უდევს კიდევ გრძელი, ეკლიანი გზა, დიდი მუშაობა, სასტიკი ბრძოლა და მრავალი მსხვერპლი, ერთი სიტყვით, ბევრი განსაკუთრებული და ცხოვრების სიღუპიერი.

აქედან აშკარაა, რომ კომუნისტური პარტია განუწყვეტლად უნდა იბრძებოდეს და მაგრდებოდეს. ეს კარგად ვაიგო ყველა ქვეყნის შეგნებულმა და პატროსანმა ახალგაზრდობამ, განსაკუთრებით მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობამ, რომელიც ისწრაფვის ორგანიზაციულად შეკავშირდეს, დაეხმაროს მუშა, და შესცვალოს ის მის მძიმე ბრძოლაში, როდესაც ამას მოითხოვს საქიროება.

საერთაშორისო ახალგაზრდათა მოძრაობას აქვს თავისი დიდი ისტორია. ახალგაზრდათა პირველი ორგანიზაცია დაარსდა მე-19 საუკუნის 80-იან წლებში, ხოლო მე-20 საუკუნის დასაწყისში ყველა დიდ კაპიტალისტურ ქვეყნებში ჩვენ უკვე ვხვდებით ახალგაზრდათა სოციალისტურ კავშირებს.

საერთაშორისო ახალგაზრდების სოციალისტურ კავშირთა პირველი ყრილობა შესდგა 1907 წელს, კარლ ლიბკნეხტის ხელმძღვანელობით, რომელსაც დაესწრო ყველა ქვეყნის წარმომადგენელი და სადაც ჩაეყარა საფუძველი ახალგაზრდათა ინტერნაციონალს (საერთაშორისო გაერთიანება).

ახალგაზრდობა თავის ძირითად ამოცანად სთვლიდა მუშებთან ერთად კაპიტალისტების და ომის წინააღმდეგ ბრძოლას, მცირეწლოვანთა შრომის დაცვას (6 საათის სამუშაო დღე) და ახალგაზრდობის სოციალისტურად აღზრდას.

1914 წელს, ომმა რომ იფეთქა, ბევრმა სოციალისტმა, განსაკუთრებით მენშევიკებმა, ომში მხარი დაუჭირა პურყუაზიულ მთავრობას. ამის გამო ახალგაზრდათა ინტერნაციონალმა გვერდი აუქცია ძველ სოციალისტ-ბელადებს, წიემხრო სოციალისტთა მარცხენა ფრთას, დაადგა რევოლიუციონურ

გზას, მხარში ამოუდგა კომუნისტურ პარტიას და გამოუცხა-
ლა ომი ომს.

ახალგაზრდობა მხურვალე მონაწილეობას იღებდა რუ-
სეთის მუშა-გლეხების რევოლუციონურ მოძრაობაშიც.

მუშებთან ერთად ყოველთვის პირველ რიგში იბრძოდა
სტუდენტობა, მოწაფეობა და ფაბრიკა-ქარხნებში მომუშავე
ახალგაზრდობა, მაგრამ მუშურ-გლეხური ახალგაზრდობის
დამოუკიდებელი ორგანიზაციები საბოლოოდ ჩამოყალიბდა
მხოლოდ თებერვლის რევოლუციის შემდეგ და პირველად
დაარსდა მოსკოვში, ლენინგრადში, ურალზე და დონის
ოლქში. სწორედ რევოლუციის და სამოქალაქო ომის შე-
დეგია ეს ახალგაზრდათა ორგანიზაცია. მათ ეზიზღებათ შე-
თანხმების მოყვარული პარტიები, შეუერთდნენ კომუნისტურ
პარტიას და შეითვისეს ამ პარტიის ბრძოლის მეთოდები,
პოზიცია და ტაქტიკა.

1918 წელს შესდგა სრულიად რუსეთის ახალგაზრდათა
კავშირის პირველი ყრილობა, სადაც დაარსდა რუსეთის ახალ-
გაზრდათა კომუნისტური კავშირი. ამ დღიდან კავშირი
იღებს აქტიურ მონაწილეობას საერთაშორისო სოციალის-
ტურ რევოლუციისათვის მუშათა კლასის ბრძოლაში; ის
ენმარება კომუნისტურ პარტიას, როგორც მუშათა კლასის
ინტერესების გამომხატველს, კომუნიზმის იდეის გავრცელებასა
და ახალი ცხოვრების შექმნაში.

1919 წლიდან რუსეთის ახალგაზრდათა კომუნისტური
კავშირი შედის საერთაშორისო ახალგაზრდათა სოციალისტურ
გაერთიანებაში ე. წ. ახალგაზრდათა კომუნისტურ ინტერნა-
ციონალში, სადაც ამ უმაღლეს აქტიურ მონაწილეობას
იღებს.

საქართველო თავის მუშურ-გლეხურ ახალგაზრდობით არ
ჩამორჩება სხვა რევოლუციონურ და კულტურულ ქვეყნებს.
პირიქით, საქართველოში თებერვლის რევოლუციამდეც არ-
სებობდა ახალგაზრდათა რევოლუციონური წრეები: ტფილისში,
ქუთაისში, ხონში და სხვაგან, საიდანაც შემდეგ კომუნის-
ტურმა პარტიამ და კომუნისტურმა კავშირმა მიიღო ბევრი
კარგი და სინდისიერი მუშაკი.

საქართველოში თებერვლის რევოლუციის შემდეგ გაჩაღდა ბრძოლა და მუშაობა მუშურ-გლეხურ ახალგაზრდობისა. ახალგაზრდათა კავშირი საქართველოში არის ოქტომბრის რევოლუციის ღვიძლი შვილი, რომელიც დაიბადა, გაიზარდა და გამაგრდა ოქტომბრის რევოლუციის ქარიშხალსა და გამარჯვებებში.

ამ ექვსი წლის წინ, 1917 წლის 20 ნოემბერს, მუშათა

ს. ა. კ. კ. ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმი.

მარცხნიდან მარჯვნივ: აშხ. აშხ. ლ. ლომიძე, ვ. გოგეშვილი, ვ. დარჩხელიძე,
 გ. დევდარიანი და გ. გავრიში.

რაიონში, ნაძვადევში, დაარსდა ახალგაზრდა რევოლუციონერების პატარა პოლიტიკური წრე—ახალგაზრდა რევოლუციონერ-ინტერნაციონალისტების კავშირი—„სპარტაკი“. ამ წრის სულის ჩამდგმელი და ხელმძღვანელი იყვნენ უკვე გარდაცვალებული, დაუვიწყარი, გულწრფელი ახალგაზრდა

მებრძოლნი—ბორის ძნელაძე და იონიდი, რომელნიც თქვენ უნდა გახსოვდეთ და პატივს სცემდეთ.

ექვსი წლის წინეთ „სპარტაკი“ წარმოადგენდა პატარა წრეს, დღეს კი, მეექვსე წლის თავზე—ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი აერთიანებს საქართველოს მუშა—გლეხების ახალგაზრდობის საუკეთესო ნაწილს, 17000 ახალგაზრდას. ამ უამად საქართველოს ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი წარმოადგენს ახალგაზრდათა კომუნისტურ ინტერნაციონალის სერიოზულ რაზმს, საერთაშორისო რევოლუციის ერთ-ერთ საყურადღებო ფაქტორს. პარტია გამარჯვებული გამოვიდა ყველა განსაცდელიდან და მძიმე მდგომარეობიდან, რომელნიც ელობობოდნენ მას მუშურ-გლეხურ ხელისუფლების შექმნის გზაზე და ამაში დიდი სამსახური მიუძღვის ახალგაზრდათა კავშირს, რომელიც თვალყურს ადევნებდა პარტიას და ირანხმებოდა ოქტომბრის რევოლუციის მოთხოვნილებს თანახმად.

საქართველოში ამ ექვსი წლის განმავლობაში არ ყოფილა ისეთი კომპანია, ამოცანა, კითხვა, რომელიც მდგარიყო ჩვენი პარტიის წესრიგში და არ გამოეწვიოთ ახალგაზრდათა კომუნისტური პარტიის თანაგრძნობა და მხურვალე მონაწილეობა.

ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი შეუბრალვებლად აკრიტიკებს ბურჟუაზიას, მონაწილეობს კაპიტალისტურ წესწყობილების დანგრევაში, აცხოველებს ახალგაზრდათა გონებაში კლასიურ სიძულვილს ექსპლოატატორთა მიმართ, აერთიანებს და აკავშირებს ახალგაზრდობას, აწყობს კომუნისტურ იდეების ვასავრცელებელ წრეებს, იძენს საიდუმლო სტამბებს არალეგალურ კომუნისტურ ლიტერატურის დასაბეჭდად, ეხმარება გაფიცვების და მასიურ დემონსტრაციების მოწყობასა და ჩატარებაში, ბოლოს დახმარებას გვიწევს აჯანყების დროს, თვითონ დებულობს აქტიურ მონაწილეობას, ბევრი მსხვერპლი მოაქვს შეიარაღებულ გამოსვლების დროს; ბევრი დევნა, დაპატიმრება, გაძევება ხვდა წილად ჩვენს კომუნისტურ რევოლუციონურ ახალგაზრდობას, მაგრამ ის უშიშრად მიიღტვის წინ და ეხმარება საქართველოს კომუნისტურ პარტიას მენშე-

ვიკურ მთავრობის დამარცხებასა და მუშა-გლეხებზე ხელისუფლების გადაცემაში.

ახლაც, გამარჯვების შემდეგ, ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი ისე აწყობს თავის ორგანიზაციას, მუშაობას,

**საქართველოს ახალგაზრდათა კომუნისტურ კავშირის
კომიტეტის პასუხისმგებელი მდივანი ამხ. გაიოზ
დევდარიანი.**

(ამხ. გაიოზ დევდარიანი სთქვა საქართველოში პირველი სიტყვა
ბავშვთა კომუნისტურ მოძრაობის შესახებ).

რომ ყოველ წამს შეეძლოს დახმარება გაუწიოს კომუნისტურ
პარტიას ძნელ საქმეში, მძიმე და გრძელ გზაზე საერთაშორისო
კომუნისტურ რევოლუციისაკენ.

ამასთანავე ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი თვალყურს ადევნებს თავის წევრების კულტურულ განვითარებას. მან იცის, რომ ახალგაზრდობამ უნდა ისწავლოს, უნდა მიიღოს მეტი ცოდნა. მას აქვს თავის წევრებისათვის წრეები და უჯრედები, მარქსიზმის (მარქსი—დიდი ნასწავლი რევოლუციონერი, რომელმაც შექმნა მეცნიერული სოციალიზმი) და ლენინიზმის შესასწავლად. (ლენინი—საერთაშორისო პროლეტარიატის წინამძღოლი, რომელმაც შექმნა საბჭოთა ხელისუფლება, კომუნისტური ინტერნაციონალი და განახორციელა ის, რასაც მარქსი გვასწავლიდა).

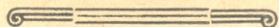
გარდა ამისა, ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი ებრძვის კრუმორწმუნეობას, ახალი ზნე-ჩვეულების და მუშათა და გლეხთა კავშირის შესაქმნელად.

საქართველოს ახალგაზრდა კომუნისტური კავშირი ეხმარება საბჭოთა ხელისუფლებას ბავშთა მოსახლეობის სოციალურად აღზრდაში. კავშირის დახმარებით ჩვენ შევქმენით სპარტაკი, რომელიც შეიცავს ბავშთა საუკეთესო ნაწილს და ამზადებს მას კომუნისტურ კავშირისათვის. ამ მუშაობას ეწევა ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირის ცენტრალური კომიტეტი. მუშაობის პასუხისმგებელი ხელმძღვანელები არიან ამბ. გაიოზ დევდარიანი, ლომიძე, დარახველიძე, გავრიში, გოგეშვილი, მეტონიძე და სხვ.

ბავშებო, თქვენ კარგად უნდა იცოდეთ საქართველოს, რუსეთის და ყველა ქვეყნის კომუნისტურ კავშირის ისტორია, თვალყურს უნდა ადევნებდეთ მათ ჟურნალ-გაზეთებს და საზოგადოდ ყველა გამოცემებს.

საქართველოში გამოდის ქართულ ენაზე „მომავალი“, რუსულ ენაზე „კრასნიე ვსხოდი“, გამოდის აგრეთვე გაზეთები. იკითხეთ ყველა ეს ჟურნალ-გაზეთები, შეიწავლეთ მარქსიზმი და ლენინიზმი, განვითარდით და შეთანხმებულ რიგებით შეუერთდით ახალგაზრდათა კომუნისტურ კავშირს, დაეხმარეთ მშრომელთ—კაპიტალისტებზე გამარჯვებასა და მთელ ქვეყნიერებაზე საბჭოთა რესპუბლიკის დამყარებაში.

მარიამ ორახელაშვილი.

ბ ა გ უ ე ბ ს

ხოვრება ჩვენსკენ
წითელ თითს იშვერ.
ამბობს: ის არის
ჩემი მემკვიდრე.
მოვა დრო, ისიც
ხმალსა იშიშვლებს,
და ბრძოლას ტვირთად
ჩამოიკიდებს!
ჩვენი სიმღერა
წრფელ იმედს ანთებს,
კიდევ ვსთქვათ: მტერი
ვერ შეგვაშინებს.
სალამი ვარუებს,
სალამი ვარდებს,
სალამი ერთგულ
კომუნის შვილებს!

ა მაშაშვილი.

სკოლების ცხოვრება

ოქტომბრის რევოლუციის ექვსი წლის თავის დღესასწაული მოსწავლეთა შორის.

ტბილისი. 7 ნოემბერი. ქალაქი მორთულია. დროშები, გირლიანდები და ხალიჩები ამშვენებენ სახლებს და დაწესებულებებს. ოქტომბრის რევოლუციის დღესასწაული ტფილისის ყველა ტიპის სასწავლებელში განსაკუთრებული ზემოთ ჩატარდა. დილით მოსწავლე ახლოგაზრდობა იკრიბება თავიანთ სასწავლებლებში. აქედან დარაზმულნი დროშებით და ინტერნაციონალის მღერით გამოდიან რუსთაველისა და პლენხანოვის პროსპექტზე და უერთდებიან ხალხის აზღვავებულს პროცესიას; მასთან ერთად მიემართებიან დიღუბის მოედანზე — შიპოდრომზე. აქ გაიმართა დიდი, ველოსიპედების სირბილში შეჯიბრება და სხვადასხვა ვარჯიშობა. — საღამოს საბავშვო სახლებში, სასწავლებლებსა და თეატრებში გაიმართა საღამოები, წარმოდგენები და კონცერტები სარევოლიუციო შინაარსის პროგრამით. ქალაქი გაჩირადნებულია. შუშხუნები ქალაქს კუდიანი ვარსკვლავებივით ევლებიან თავს. საბავშვო სახლებში ღმადვილებს დაურიგეს საჩუქრები და გაუმართეს სხვადასხვა გასართობი.

ტფილისის ბრმათა სასწავლებლის ინტერნატი. შვიდ ნოემბერს, დილით, ბრმა ბავშვები მორთულ-მოკაზმულნი გაეშურენ სასადილოში, იმღერეს ინტერნაციონალი. ათ საათზე გაიმართა ლიტერატურულ-მუსიკალური დილა:

სიმღერა, მუსიკა, ლექსები ერთმენეთს ცვლიდა. 12 საათზე დილა ინტერნაციონალის მღერით დასრულდა. დღესასწაულმა დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა უსინათლო ბავშვებზე.

კოჯორი. კოჯორის მე-22 საბავშო ახალშენი. შენობა მორთულია მწვანე ფოთლებით და რვეოლიუციის მოღვაწეთა სურათებით. 11 სათზე ბავშვებმა და ახალშენის თანამშრომლებმა პროცესიაში მონიწილეობა მიიღეს. მიტინგის შემდეგ, ადგილობრივ როტონდაში საბავშო დილა იქნა მოწყობილი.

ოზურგეთი. 6 ნოემბერს, საღამოს, გაიმართა ჯფასო კონცერტი ადგილობრივი ტენიკუმის შენობაში. კონცერტში მონაწილეობდნ ტენიკუმის და ცხრაწლედს უფროსი კლასების შეგირდები. 7 ნოემბერს გაიმართა დილა ბავშთა სახლისათვის და საბავშო ბაღისათვის; დღის ორ საათზე გაიმართა მიტინგი, რომელშიაც მონაწილეობას იღებდნ სხვებთან ერთად მასწავლებელნი და მოწაფეები. პროცესია ტენიკუმიდან ბაზრის ქუჩით თავისუფლების მოედანზე გაემართა. აქ მოწაფეთა გუნდმა მრავალჯერ შეასრულა ინტერნაციონალი. საღამოს მოზრდილმა შეგირდებმა კონცერტი გამართეს.

ლეჩხუმის მაზრა. 7 ნოემბერს ტენიკუმისა და ცხრაწლედის შენობები მორთულია გირლიანდებით და მწვანეფლობით. 12 საათზე მოწაფეთა და მასწავლებელთაგან შემდგარი პროცესია გაემართა მთავარ ქუჩებში—მიტინგის ადგილზე. მოწაფეთა გუნდი მღერის ინტერნაციონალს. საღამოს გაიმართა სადღესასწაულო წარმოდგენები.

გორი. 6/XI. უფროსი ჯგუფების მოწაფეთათვის გაიმართა მიტინგი, რომელზედაც გააცენეს მოწაფეებს ოქტომბრის რევოლიუციის მნიშვნელობა.

7/XI. მოსწავლე ახალგაზრდობა გამოდის დროშებით მთავარ ქუჩაზე; აქ უერთდება ხალხს და პროცესია მიემართება თავისუფლების მოედანზე, სადაც იმართება მიტინგი.

სენაკი. მაზრის სხვადასხვა თემში გამართულ იქნა მთელი რიგი საღამოების და სადღესასწაულო დღეებისა, დაიდგა

სხვადასხვა პესა რევოლიუციონური შინაარსისა. გაიმართა სადღესასწაულო მიტინგები, რომლებზედაც ხალხს აცნობდნენ ოქტომბრის რევოლიუციის მნიშვნელობას და მიზნებს, საითაც მოუწოდებდნენ მშრომელ ხალხს.

თაც მოუწოდებდნენ მშრომელ ხალხს.

ბორჯომი. 7 ნოემბერი. სკოლებში გაიმართა წარმოდგენები. ადგილობრივი აღმასკომის შენობის წინ შეიკრიბა ყველა მუშა-მოსამსახურეები; გაიმართა მიტინგი, რომელზედაც წარმოითქვა სიტყვები ოქტომბრის რევოლიუციაზე. შემდეგ პროცესია გაემართა ოქტომბრის რევოლიუციას სახელობის ბაღში.

შორაპანი. არსებულ სკოლებში გაიმართა კრებები ოქტომბრის რევოლიუციის შესახებ. ცენტრებში ტენიკუმბსა და შრომის სკოლის ცხრაწლედებში—წარმოდგენები.

ღუშეთი. მოწაფეები დროშებით ქუჩებში გამოვიდნენ ინტერნაციონალის მღერით და უერთდებოდნენ მოზრდილთა პროცესიას. გაიმართა მიტინგები, სადაც წარმოსთქვეს სიტყვები საბავშო სახლის, ცხრაწლედის მოწაფეებმა და ახალგაზრდათა კომკავშირის წევრებმა, საღამოს მასწავლებელთა და უფროსი ჯგუფის მოწაფეების მიერ გაიმართა წარმოდგენა, დაიდგა „როს ნადიმობდენ,“ „ფული და ხარისხი.“ მაზრის სხვადასხვა თემების სკოლებშიაც მოეწყო სადღესასწაულო გამოსვლები და მიტინგები.

ფოთი. 7/XI. გაიმართა სალიტერატურო დილა, რომელშიაც მხურვალე მონაწილეობა მიიღო მოსწავლე ახალგაზრდობამ და მასწავლებლებმა. შენობები მორთული იყო მწვანეულობით, პლაკატებით, დროშებით და წარწერებით. საბავშო თეატრში გაიმართა საბავშო წარმოდგენა და ბალეტი.

სამხრეთ ოსეთი. 7/XI. დღესასწაულში ყველა სასწავლებელმა მიიღო მონაწილეობა. საღამოს პროცესია ჩირაღდნებით გაეშურა ცხინვალის მთავარ ქუჩებში. ბოლოს გაიმართა მიტინგი და წარმოდგენა.

ქუთაისი 7/XI. შენობები შემკულია სადღესასწაულოდ, მოწაფეები დილით თავიანთ სასწავლებლებში იყრიან თავს. აქ მათ აცნობენ ოქტომბრის რევოლიუციის მნიშვნელობას,

შემდეგ გაემართენ ადლუმში მხურვალე მონაწილეობის მისაღებად; მაზრებში გაიმართა მიტინგები, რომლებზედაც ხსნიდენ დღესასწაულის მნიშვნელობას. გაიმართა სალიტერატურო საღამოები—სადღესასწაულო შინაარსით.

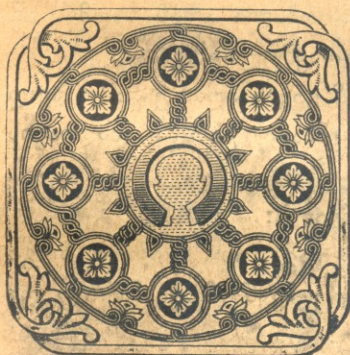
ახალქალაქი. 7/XI. განათლების მუშაკნი ადგილობრივი კომუნისტური პარტიის წარმომადგენლებთან ერთად კრებებსა და მიტინგებზე უხსნიდენ ხალხს დღესასწაულის მნიშვნელობას. ადლუმში მიიღეს მონაწილეობა მოწაფეებმა და მასწავლებლებმა; დასასრულ ბავშვებს დაურიგეს ხილი და დადგეს უფასო წარმოდგენა.

შრომის სუფევა

ხალხური ზღაპარი

ყო ერთი ქვრივი დედაკაცი. მას ჰყავდა ერთი ვაჟიშვილი, სახელად გივი.

გივის მამა სოფელში ყველასაგან ცნობილი კაცი იყო: დაუღალავი, მშრომელი და პატიოსანი, მაგრამ სიკვდილმა ადრე უსწრო; დაობლდა გივი. დედამ შავის ღლით გამოზარდა, — როგორც იყო, დაავაჟაკა.

პირველად გვი სხვასთან მოჯამაგირედ იყო. თვითონაც თავს იკვებავდა, დედასაც ჯამაგირით არჩენდა. შემდეგ ღლიურ სამუშაოზე დაიარებოდა. ზოგს ვენახში ბარვას ჰშველოდა, ზოგს შეყვლვას, ზოგს მკაში მისდევდა და ნასამკლევს იღებდა. დაუღალავად ებრძოდა ცხოვრებას და ბოლოს რის ვაი-ვაგლახით იმდენი შეაგროვა, რომ უღელი ხარი და გუთანი გაიჩინა.

გივის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა, როცა პირველად ნიშა და ნიკორა ურემში შეება და შეშის მოსატანად წავიდა.

— ახლა კი სიღარიბიდან ამოველ! შეშას მოვიტან; დედაჩემი ზამთარში ზურგით მოტანას აღარ ეწვალებაო!

გივის დედასაც სიხარულისაგან ცრემლები ჩამოსდიოდა. გივი უღელი ხარით და პატარა გუთნით ჰხნავდა, სთესავდა და მოსავალიც მოსდიოდა.

ერთს წელიწადს ზამთარში სიცივემ და ზაფხულში გვალვამ ნათესი მთლად წაახდინა.

გივი დარჩა უსარჩოოდ. თუ რამე გაეყიდებოდა—გაჰყიდა, მაგრამ მით იოლად მაინც ვერ წავიდენ. შუა ზამთარში საკვები შემოაკლდათ. დაღონდა გივი; დედასაც გული უწუხდა, მაგრამ თავს იმაგრებდა და თავის ვაჟს იმედს აძლევდა.

უკანასკნელი თონე ჩააკრეს. გაიარა ერთმა კვირამაც. რა ჰქნან? ბელელში აღარაფერია, არც ხორბალი არის სადმე. ან ვინ გაუმართავს ხელს?—ყველა გაჭირვებულია!

მაშ შიმშილით უნდა დაიხოცონ? გივის აღარც სამუშაოდ ეძახიან, თორემ მარტო პურისთვის ემსახურებოდა და თავის დედასაც გაუნაწილებდა.

ბოლოს დედამ უთხრა თავის შვილს:

— შვილო! მოდი, ერთი ხარი დავკლათ, ხორცი ზოგი პურზე გადავცვალოთ და დანარჩენიც ჩვენ მოვიხმაროთ და ამ ზამთარს როგორმე გადავივლითო!

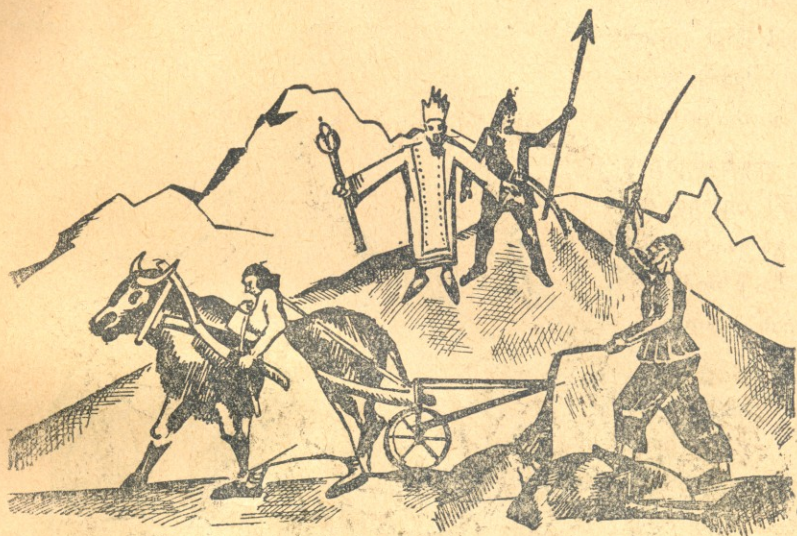
— მერმე დედილო, გაზაფხულზე ცალი ხარით როგორთა მოვხნა, ხომ დავიღუპებითო?

— შვილო, გაზაფხულამდე როგორმე მივახწიოთ და თუ სხვა ხარი ვერსად ვიშოვეთ, ან სხვას ვერავის გადავუბით, ხარის მაგიერ მე შევებმებით!

ბევრი იღონა გივიმ, ბევრი იფიქრა და დედას დასთანხმდა. დაჰკლეს ხარი, ზამთარი გაჭირვებით გადაატარეს. მოვიდა გაზაფხული — ხენის დრო! ბადალი ხარი ვერსად იშოვეს, არც ისეთი ვინმე გამოჩნდა, რომ ცალი ხარი ჰყოლოდა და გივისთვის გუთანში გადაეხა.

პირობისამებრ, ხართან დედა შეეხა უღელში და ისე ჰხნავდენ. ამ დროს ჩამოიარა ხელმწიფემ თავის ამალით და რა დაინახა, რომ უღელში დედაკაცი ეხა, გაოცდა. პირველად გაჯავრდა: ეს რა ბარბაროსობა არისო, მაგრამ, როდესაც გაიგო დედა-შვილის გაჭირვება და მათი პირობა, ხმა ველარ

აპოილო, მხოლოდ გივის უთხრა: ჩვენ ერთი გარეული ირემი დავიჭირეთ; ის ირემი შენტვის მიჩუქებია. გამოქენ, თუ ვაჟ-კაცი ხარ, და დედის მაგიერ შეაბიო. მეფემ აჩუქა გარეული ირემი და გზას გაუდგა, თან ფიქრობდა: თუ იმ ყმაწვილმა კაცმა ის ირემი დაიპორჩილა და უღელში შეაბა, უეჭველად ღირსი იქნება ბედსა ვწიო, მთელს ჩემს სახელმწიფოში პირ-

ველ კაცად ვაქციოო.

ამ მეფეს ერთი ზარმაცი ქალიშვილი ჰყავდა. მისი სიზარ-მაცე მთელმა ქვეყანამ იცოდა. შინიდან გარედ არ გამო-დიოდა, იჯდა ერთ ადგილს; დაილღებოდა, ლოგინზე გადაგორ-დებოდა და გადმოგორდებოდა. არაფერს არ აკეთებდა; საკმელ-საც კი პირთან მხლებელი მიუტანდა.

მეფემ იფიქრა: თუ ირემი იმ ყმაწვილმა კაცმა უღელ-ში შეაბა, უეჭველად ჩემს ქალსაც ადამიანად აქცევსო.

გივიმ ირემი დააბა. სამი დღე არაფერი აქაბა; ძლიერ მოამშია. მეოთხე დღეს კისერზე სინძიმე დაჰკიდა, მეხუთე დღეს ხართან უღელში შეაბა, და გუთანი მოუბა. დედას წინ ილ-ლიით თივა დააქვრინა და უთხრა: რამდენიც ირემმა გამოი-წიოს, შენ იმდენად წინ წადიო.

ამრიგად ირემი შეაჩვია ხართან გაწევას. ხვნის დროს

ჩამოიარა ხელმწიფემ და ძალიან გაუკვირდა. მან გულში გადასწყვიტა: ჩემი ქალი მაგას უნდა მივათხოვო!

ნაზირ-ვეზირებმა მეფის აზრი მოიწონეს. მეფემ უთხრა გივს: რადგან ასეთი მოხერხებული კაცი ჰყოფილხარ, ჩემი ქალიშვილი შენ უნდა მოგათხოვო, მხოლოდ იცოდე, ჩემი ქალი ზარმაცია და შენ უნდა ზარმაცობას გადააჩვიო.

მეფემ უმზითოდ მიათხოვა თავისი ზარმაცი ქალი, სახელად ფეფო.

ფეფომ თავისი ჩვეულება არ მოიშალა. დაჯდა ქოხის ერთ კუთხეში და არ ინძრეოდა. მის ირგვლივ ოთახი ნაგვით აივსო. გივიმ თავისი დედა გააძრახა, რომ მეფის ქალს არაფერში დაჰხმარებოდა. ერთ დღეს გივიმ უთხრა თავის დედას:

— დედი! ამას იქით ჩვენს ოჯახში ვინც რამდენს იმუშავებს, პურსაც მის კვალობაზე შესქამსო, და გამოვიდა გარედ.

სალამოზე უკან დაბრუნდა და დედას ჰკითხა: აბა, შენ რა გააკეთე? დედამ უამბო: ეზო დავვავე, ბოსტანი მოგროწყე, ჩვენს საქონელს თივა დავუყარე და დავაბინავეო! გივიმ უთხრა: მეც ვენახში ათი ვაზი დავაწვინე და სალამო ხანს ჯავი დავქერ ვენახის შესაღობად. ამ ჩემმა ცოლმა — მეფის ქალმა — რაღა გააკეთაო?

— არაფერიო—მიუგო დედამ.

— მაშ, რადგან მე ყველაზე მეტი ვიმუშავე, ერთი მთელი პური მეკუთვნის; შენ—ნახევარი და ჩემს ცოლს კი არაფერიო—უთხრა გივიმ.

მეორე და მესამე დღესაც გივი ასე მოიქცა და თუ და-

ინახავდა, რომ დედას ცოტა მეტი უმუშავნია, პურსაც გოჯობით უმატებდა.

დედა-შვილნი დასხდებოდნენ, მაღიანად შეექცეოდნენ ცალიერ პურს და მეფის ქალს კი აცქერინებდნენ.

ქალმა თქვა: მეც თუ ხელი არ გავანძრივ, ესენი აღარ ხუმრობენ, შიმშილით მომკლავენო. ვაჟი ვენახში წავიდა სამუშაოდ, ვაჟის დედა კი ბოსტანში. პატარძალი ზღაზვნით წამოდგა, ხან იქით მიდგა, ხან აქეთ, იპოვა ცოცხი, თავის ვარშემო მიგავ-მოგავა და ისევ დაჯდა.

დედა აღრე დაბრუნდა შინ, ირემი და ხარი დააბინავა. მოვიდა გივიც. იანგარიშეს, ვის რამდენი ემუშავნა. ვაჟს შეჰკავდა პურნახევარი, ხოლო დედას ერთი პური.

ქალმა ტირილი დაიწყო: ჩემს შრომას რატომ ვერა ჰხედავთო?

გივი დააკვირდა და დაინახა, რომ ცოცხი გვერდზე ეგ-
დო და ოთახის ერთი კუთხე მიეგავა; დედას უთხრა: რად-
გან ერთი კუთხე დაუგვია შეიძლება, რომ პაწია ყუის ნა-
ტეხი მისცე, მაგის შრომა მეტად არა ღირსო.

რაც მისცეს, ორ ლუკმად არ ეყო. ამან უფრო მაღა
გაუღვიძა. ქალი ეხვეწება მათ: მაქამეთ და ხვალ მთელს ოთახს
დავგვიო, მაგრამ თხოვნა არ შეიწყნარეს.

მეორე დღეს ქალმა მთელი ოთახი დაგავა—პურიც მოუ-
მატეს. მესამე დღეს ოთახი დაგავა და საქონელიც დააბი-
ნავა, —პური კვლავ მოუმატეს,—მეოთხე დღეს ოთახიც და-
გავა, ქათმებს საკენკი დაუყარა, სარეცხი დარეცხა და სა-
ქონელიც დააბინავა—საგძალი გაუთანასწორეს.

მეფემ თქვა: ერთი ჩემი ზარმაცი ქალი უნდა ვნახო, რა
დღეში იმყოფებაო. მოვიდა სიძესთან და სიხარულით ცას
ეწია: მისი ზარმაცი ქალი ფურსა სწველიდა. წველა რომ
გაათავა, ეზო დაგავა, ტრიალებდა ოჯახში, როგორც კარგი
ღიასახლისი. გივი მეფეს მიეგება, შემდგომ კი სადილის მზა-
დებას შეუდგა: ცხვარი და ერთი ინდოური დაჰკლა. გივი
რომ ქვევრის ასახდელად წავიდა, ქალმა უთხრა მეფეს:

— მამავ, შენც გაისარჯე, თორემ აქ ისეთი ხალხია,
თუ არ იმუშავე, არაფერს გაკმევენ და მშიერს დაგტოვენ-
ბენო. მეფე შეფიქრიანდა.

გივიმ მეფე თავის ამალით ბანზე აიყვანა და უთხრა:
თქვენ აქ მოითმინეთ, სანამ სუფრას გავშლიო.

ელოდებიან გივის. სადილობა გადავიდა. ყველას მოჰში-
ვდა და რომ შიმშილი გაიქარგონ, ახლად მიწა-დაყრილ ბან-
ზე გაივლიან და გამოივლიან. ბოლოს გივიმ შეატყობინა:
მობრძანდით, ახლა დრო არის, სადილს შეეგქეთო.

როდესაც სუფრას გარშემო უსხდებოდნენ, მეფემ ჰკითხა
გივის:

— ჩემო გივი! თითქოს შენ ისეთი ჩვეულება გქონია,
თუ კაცმა არ იშრომა, ლუკმას არ შეაქმევ; აი, ჩვენ არაფერი
გაგვიკეთებია და ჩინებულად კი გვიმასპინძლდებო.

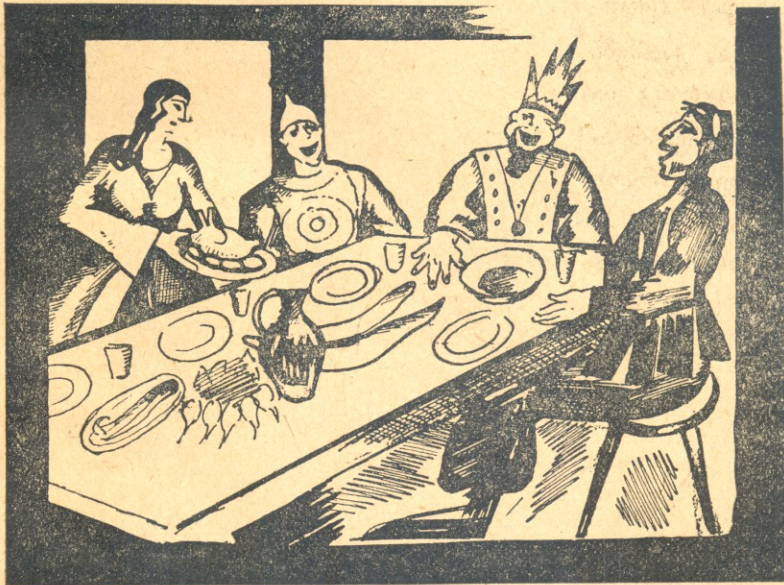
— არა, მეფეო, — მიუგო გივიმ — დღეს თქვენ დიდი საქ-

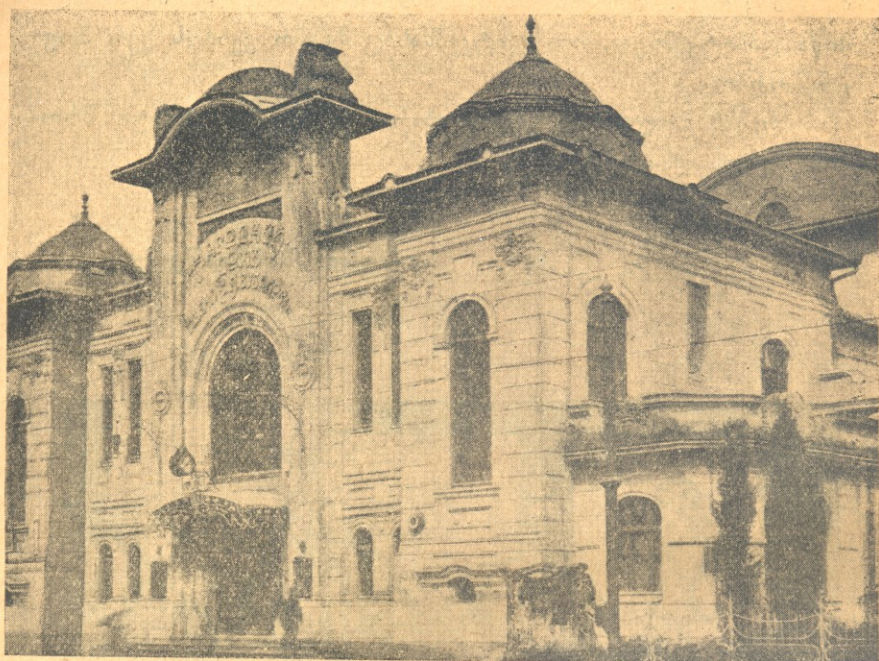

მე გამიკეთეთ: შენ და შენმა ამაღამ სახლის ბანზე ნაშალი მიწა დამიტკეპნეთ, რის დატკეპნასაც მე ორ კვირას ვერ მოვრჩებოდიო.

მეფემ გულიანად გაღიხარხარა და თავისი ტახტი შრომის შეიღოს დაუთმო.

სანდრო შანშიაშვილი.

ჭუბალაშვილის სახელობის სახალხო სახლი

სახალხო თეატრი

(1893—1923)

დეკემბრის 9-ს დიდის ზეიმით იღვესასწაულეს სახალხო თეატრის არსებობის 30 წლის თავი.

ამავე დღეს, ნაშუადღევის პირველ საათზე, გადახდილ იქმნა სამგლოვიარო პანაშვიდი გარდაცვლილ სცენის მუშაკთა: მარიამ დემურჩიასი, ის. ძნელაძის, დ. შველიძის, გ. გელიკურაშვილის, დარია რჩეულიშვილის და სხვ. ორკესტრი უკრავდა სამგლოვიარო ჰიმნს.

საზეიმო საღამო გახსნა გ. ყურულაშვილმა, მისასალმებელი სიტყვა წარმოსთქვა მიხა ცხაკაიამ.

შემდეგ დაიწყო წარმოდგენები: სცენაზე გათამაშებულ იქმნა იმ „ოცდაათი პიესის პროფილები“, რომელსაც არაერთხელ დაუტკბია მშრომელი ხალხი.

ოთხმოცდაათიან წლებში, თბილისის განაპირა უბნებში, უმთავრესად მდაბიო ხალხის წრიდან გამოსულმა მოწაფე-ხელოსნებმა დაიწყეს ქართული წარმოდგენების მართვა.

ამ დროს, მართალია, არსებობდა სათავადაზნაურო ქარვასლაში ქართული დრამატული დასი, მაგრამ ამ წარმოდგენებს მუშა-ხალხი ნაკლებ ეტანებოდა, — ჯერ ერთი იმიტომ, რომ ეს თეატრი კარგა მანძილით იყო დაშორებული ლარბთა უბნებს და მეორეც: მსახიობთა წარმოდგენების ფასი მუშა ხალხისათვის მოუწვდომელი იყო.

თვით ხალხის შვილებმა განიზრახეს საკუთარი თეატრის შექმნა:

ჯერჯერობით წარმოდგენები იმართებოდა ნაძალადეგში, ვერაზე, ავლაბარში, ხარფუხში.

წარმოდგენები იმართებოდა ეზოებში, აივანზე, სახლებში, სადაც ფარდისა და დეკორაციის მაგივრობას სწევდა — ხალიჩა, ზეწარი, საბნისპირი და სხვ.

ხშირად პიესები იდგმებოდა პოლიციის ნებადაურთველად, ვინაიდან წარმოდგენის გამართვის ნება ეძლეოდათ მხოლოდ პროფესიონალ მსახიობთ.

და ხშირად ყოფილა შემთხვევა, რომ ეს „მსახიობნი“, გრიმებსა და ტანისამოსში გამოწკობილნი, არაერთხელ წაუყვანიათ პოლიციაში.

მაგრამ ბოლო დროს საჭირო გახდა სახალხო წარმოდგენების ლეგალობა.

შესდგა კიდევ პატარა ჯგუფი ავქალის ქუჩის მიდამოებში, წმ. ნინოს უბანში; ამ ჯგუფს შეუერთდნენ სხვა უბნის მოწინავე ახალგაზრდა სცენისმოყვარენიც და დაარსდა: „სცენის მოყვარე ხელოსანთა ამხანაგობა.“

ახლა საჭირო შეიქმნა შესაფერი შენობის ძებნა.

მიაგნეს კიდევ:

ბოლნეობის დროს, 1892 წ. ქალაქის თვითმართველობამ ავქალის ქუჩაზე ააგო საჩაიე. ამ შენობის საქმესთან ახლო იდგა ექიმი ნ. ა. ხუდადოვი — ქალაქის ხმოსანი და სიტხიზლის საზოგადოების თავმჯდომარე.

ამხანაგობამ მიიღო ეს შენობა, რომელიც ხელად სათეატრო დარბაზად გადააქციეს, მოხსნეს წყლის ასადუღებელი ქვაბი, საამხანაგოდ შეკრებილ თანხიდან იყიდეს ფიცრები და, ვინაიდან ყველა სცენისმოყვარე რაიმე ხელობის მატარე-

მარიამ ივანეს ასული დემურია, რომელსაც დიდი დეაწლი მიუძღვის სახალხო თეატრის დაარსებაში.

ბელი იყო (დურგალი, ზეინკალი, მღებავი, კალატოზი), საკუთარი შრომით მოაწყვეს სცენა და პარტერი.

პირველი ოფიციალური სახალხო წარმოდგენის თარიღია 1893 წ.

ითამაშეს ასიკო ცაგარლის პიესა: „რაც გინახავს, ვე-
ლარ ნახავ!“

მართლაც, ამ სათაურთან ასოციაციით თითქოს დაკავ-
შირებული იყო ის, რომ წინად „რაც ენახათ“, ის აღარ იყო.
ეს იყო უკვე თეატრი, პატარა ფარგალში მომწყვდეული,
მაგრამ დიდი იდეის მატარებელი.

ამხანაგობას თანდათან ემატებოდნენ სხვა შეგნებული
მუშებიც;

სცენისმოყვარეთა გარჯალობამ და იდეამ დაინტერესა
ინტელიგენციაც და ხშირად რეპეტიციები იმართებოდა ინტე-
ლიგენტთა კერძო ოჯახებში.

ამავე დროს, პარალელურად, შესდგა ამხანაგობა ავლაბარ-
შიაც, სადაც შტაბკაპიტანმა მურაშკომ ააგო პატარა თეატრი.

საქმისადმი სიყვარულით აიხსნება ის გარემოება, რომ
სცენის მოყვარენი არავითარ სასყიდელს არ იღებდნენ; პირი-
ქით: მთელი დღის შრომით დაქანცულნი მიდიოდნენ თე-
ატრში და თავიანთ ძალღონეს (როლების სწავლა, დეკორა-
ციების დადგმა) ხელოვნებას სწირავდნენ.

როცა 1907 წელს სახალხო სახლის აშენების სურვილი
დაებადა ძმ. ზუბალაშვილებს, მუშებს დიდად გაუხარდათ:
მიატოვეს განაპირა უბნები, გადავიდნენ ზუბალაშვილების სახლ-
ში, მოიწვიეს რეჟისორი და მათ იდეურ წარმოდგენას უფ-
რო მხატვრული ელფერი მიეცა.

ზუბალაშვილების სახალხო სახლის ფარდა პირველად
აიხადა 1909 წ. აპრილის 4-ს.

ტფილისის განაპირა უბნებში გამართულ წარმოდგენებს
დიდი დამსახურება მიუძღვის მუშათა წინაშე.

ქართულმა წარმოდგენებმა ბევრ მშრომელს შეაყვარა
მშობლიური ენა, წმინდა ზრახვები და ბევრიც ჩამოეხსნა სა-
მიკიტნოებს და ცუდმოუბარობას.

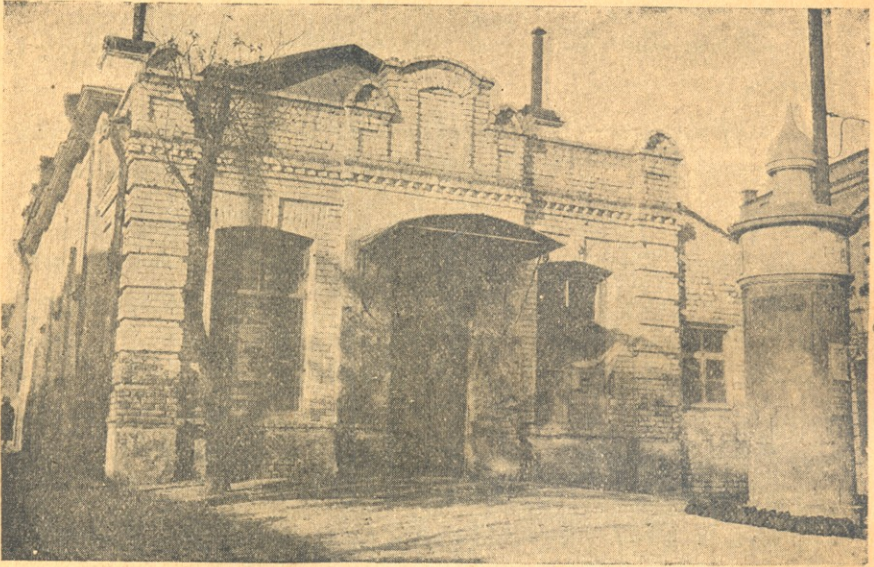
სახალხო თეატრის სცენა ტრიბუნა იყო, საიდანაც
ხალხს ესმოდა სოლიდარობის და ძმობა-ერთობის დევიზი.

და აი, ეს 30 წლის ჭაბუკი, რომელსაც პირველად ჩუმი
გამოძახილი სჭიროდა, შემდეგ მასიური აღტყინება და ბოლოს

ყიენა—დღეს დადაფნილი და გამარჯვებული სდგას ჩვენს წინაშე და მოელის ჩვენს ტაშისცემას.

ნუ დავიშურებთ ამ მცირე ჯილდოს.

ფირუზი.

ავჭალის აუდიტორია, რომელშიც იმართებოდა
 სახალხო წარმოდგენები.

ჯეჯილის ფოსტა

ქ. ტფილისის სპარტაკის საბჭოს. ჟურნალის რედაქცია გთხოვთ მოგვაწოდოთ მასალები სპარტაკის ცხოვრებიდან. სასურველია ცოცხალი მასალების შეკრება თვით კოლექტივების ცხოვრებიდან.

მოგვაწოდეთ აგრეთვე თვით ბავშთა შემოქმედება: ლექსები, საუბრები, მოთხრობები, კედლის გაზეთი, ხელთნაწერი ჟურნალი, სურათები და სხვა.

საქ. სპარტაკის ყველა საოლქო და სამაზრო საბჭოებს. მოგვაწოდეთ კორესპონდენციები სპარტაკის მუშაობაზე. სასურველია თვით ბავშვების შემოქმედების და კორესპონდენციების მეტი მოწოდება, რომ ახლად გამოცემული ჟურნალი გავამდიდროთ მასალებით, რასაც ექნება სამაგალითო მნიშვნელობა.

ახალგაზდა პროლეტარულ მწერლებს. რედაქცია გთხოვთ მოგვაწოდოთ საბავშო ლექსები, მოთხრობები, საუბრები და თამაშობანი.

გასართობი

გამოცანა

ერთი რამ არის სარკესებრ, მთელი ქვეყნები შიგ ჩნდება,
ვინც მასა დიდხანს დასცქერდეს, ბედნიერი შეიქნება.

ბასართობი ამოცანები

ორმა ბავშმა გამოიგონა ასეთი თავშესაქცევი: ერთი-ერთმანეთს რიგ-რიგად ეუბნებოდნენ რაიმე რიცხვებს—არა უმეტეს ათისა. რიცხვებს, წარმოთქმის დროს, უმატებდნენ ერთი-ერთმანეთს და გამარჯვებული ის გამოვიდოდა, ვინც პირველად წარმოსთქვამდა რიცხვ 100. აბა, წარმოიდგინე შენი თავი ერთი ბავშვის მაგიერ და იმეცადინე, რომ გამარჯვებული გამოხვიდე.

ამოცანები, რომლების გადასაწყვეტად არითმეტიკული მოქმედება არ არის საჭირო:

1. რიცხვი 66 უცბად გააზიდე თავის ნახევრით.
2. რიცხვი თორმეტი გაჰყავი ქალაღზე ორ თანასწორ ნახევრად ისე, რომ ერთი ნახევარი გამოვიდეს შვიდი.

მოულოდნელი დაკარგვა

ორმა დედაკაცმა მოიყვანა ბაზარში გასაყიდად წიწილები, თითომ 30 წიწილა.

პირველს უნდოდა წყვილი 1 მან. გაეყიდა და მეორეს კიდევ 3 წ. მანეთად. პირველი ფიქრობდა, რომ თავის წიწილებში აიღებდა სულ 15 მანეთს და მეორე—10 მანეთს. მათ გადასწყვიტეს, შეაერთონ ეს წიწილები და ისე გაჰყიდონ. მართლაც, ყველა ესენი მოათავსეს ერთს კალათში და დაიწყეს ხუთ-ხუთი წიწილის ორ მანეთად გაყიდვა, რადგანაც იფიქრეს, რომ თუ პირველის წყვილი ღირს 1 მანეთი და მეორის სამი ღირს 1 მან,—ცდადია, მათ 6 წიწ. უნდა გაჰყიდონ 2 მანეთად. როდესაც ყველა წიწილები გაჰყიდეს, დაიწყეს ფულის ანგარიში და, ნახეთ მათი განცვიფრება, რომ 25 მან. მაგიერ 24 მანეთი გამოუვიდათ.

დედაკაცებმა დაიწყეს წიწილების ხუთეულებით ანგარიში და გამოუვიდათ 12 ხუთეული (ესე იგი 60 წიწილა, როგორც წინა დედაკაცმა) გაამრავლეს 2 მან. და მიღეს 24 მანეთი. „სად

დაიკარგა ეს ერთი მანეთი?“ — ფიქრობდენ ისინი.
იქნებ თქვენ იზოვოთ დაკარგული მანეთი?

მოხერხებული გაყოფა

ორი გლეხი ჩამოჯდა გზის პირად სასაუზმოდ. ამ დროს მათთან მივიდა მგზავრი და სთხოვა, რომ მას მისცენ გლეხებმა ნება ისაუზმოს იმათთან ერთად, რადგანაც მას თან საგადალი არ აქვს, და რაც შეხვედება გადასახადი, იმას გაღიხდის. გლეხები დასთანხმდნენ და ამოიღეს თავის საგადალი: ერთმა ორი პური და მეორემაც — ერთი. სამივე შეუდგენ საუზმობას და ერთნაირად სჭამდნენ ამ პურებს. წასვლის დროს მგზავრმა გადასცა მათ 5 მანეთი.

როგორ უნდა გაიყონ გლეხებმა ეს ფული?

ჯადოსნური თაბულა

5 რიგი	4 რიგი	3 რიგი	2 რიგი	1 რიგი
16	8	4	2	1
17	9	5	3	3
18	10	6	6	5
19	11	7	7	7
20	12	12	10	9
21	13	13	11	11
22	14	14	14	13
23	15	15	15	15
24	24	20	18	17
25	25	21	19	19
26	26	22	22	21
27	27	23	23	23
28	28	28	26	25
29	29	29	27	27
30	30	30	30	29
31	31	31	31	31
16	8	4	2	1

თაბულა შესდგება რიცხვებიდან — 1-დან 31-დე, რომლებიც ჩამოწერილია ერთნაირად; ამ თაბულას აქვს „ჯადოსნური“ თვისება: ჩაიფიქროს ვისაც სურს რომელიმე რიცხვი 1-დან 31-მდე და სთქვას, რომელ რიგებშია ეს რიცხვი; ამის შემდეგ შენ შეუცთომლად შეგიძლია გამოიცნო ეს რიცხვი.

მაგ. გითხრეს, რომ დანიშნული რიცხვი არის 1, 2, 3 და 5 რიგში; ცოტაოდენი მოფიქრების შემდეგ შეგიძლია სთქვა, რომ ეს რიცხვი არის 23.

აბა, იმეცადინეთ, რომ ვაივით, როგორ შეგვიძლია გამოვიცნოთ ყოველივე ჩაფიქრებული რიცხვი 31-ს ფარგალში.

ს. გოგლიჩიძე

შ ა რ ა დ ა

(წარმოდგენილი იანლისაგან)

ყველაფერს ანიავებს,
როდესაც გაგიუღდება;
მის სახელს წინ სამ ასოს
მოვკეცავთ — დაგვექირდება.

* * *

შემდეგ უნდა გავიგოთ,
დებეშებს რით გზავნიან,
(უიმისოდ ამბავი
მივა აღვიღოზე გვიან.)

* * *

უკან მოვსწყვიტოთ ოთხი
ასო ამ რიგის სახელს,
და მიკუმატოთ, რაც რომ
გვექონდა, მას, — მივიღებთ მთელს.

* * *

შემდეგ უნდა მოსძებნოთ
ყურძენი სად იზრდება,
შეორე სიტყვისათვის
უთუოდ დაგვექირდება.

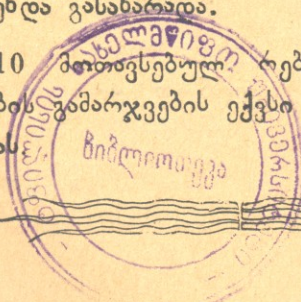
* * *

ამ აღვილის სახელი
შარადისთვის კარგია,
მხოლოდ წინ — ერთი, და უკან
ორი ასო — ბარგია.

* * *

თუ ზედმეტს ჩამოვაცლით,
დასრულდება შარადა;
ორი სიტყვით შესდგება,
ჩვენდა გასახარადა.

№ 9 — 10 მთავარსა და მეორეხარისხის კრებულის ახსნა: გაუმარჯოს
პროლეტარების გამარჯვების ექვსი წლის თავს — ოქტომბრის
რევოლუციას

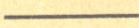

ვანათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარ-სამსახურის
 მართველობის სალიტერატურო-სამხატვრო სექციის ხელმძღვანელის
 ბით გამოცემულ წიგნების სია:

(ფასები ჩერვონცებით).

	ფასი
1. „ნაკადული“ 1921 წ. №№ 1922 წ. №№ თითო წიგ. 15 კ.	15 „
2. „ჯეჯილი“ 1921 წ. 1922 წ. №№ „ „	25 „
3. „ნორჩი ძალა“ — კრებული	15 „
4. „სამი ამბავი“ — შიო მღვიმელისა	10 „
5. „კოკროქინა“ — დ. დონდუასი.	10 „
6. „ბელა ბეკეკა“ „ „	10 „
7. „შემოდგომა“ — ფერად-სურათებიანი წიგნი	70 „
8. „ღვდაბერი, ტურა და მელია კუდი გრძელია“	50 „
9. „ბავშვებს“ — ლექსები გ. ქუჩიშვილისა.	20 „
10. „ტყის ზღაპარი“ — მამინ სიბირიაკისა, თარგ...	20 „
11. „ტყის სურათები“ — შიო მღვიმელისა	25 „
12. „ქიანჭველას საოცარი თავგადასავალი“	30 „
13. „თავისუფალ ბავშვთა სიმღერები“	2 „
14. „ქართული მოძრავი თამაშობანი“	80 „
15. „ტროადის ომი“ — ალ. მიქაბერიძისა	80 „
16. „ივავ-არაკნი“ — ალ. მირიანაშვილისა	30 „
17. „საბავშვო პიესათა კრებული“	70 „
18. „ივანე სულელი“ — ზღაპარი. ლ. ტოლსტოისა	15 „
19. „ლურჯი ფრინველი“	50 „
20. „ნაკადული“ 1923 წ. თითო №	25 „
21. „ჯეჯილი“ 1923 წ. თითო წიგნი	40 „
22. „ზამთარი“ — ფერადი სურათებით.	50 „
23. „უძველესი დროის ბავშვის თავგადასავალი“	45 „
24. „როგორ იცავენ თავს ცხოველები მტრისაგან“	25 „
25. ზღვის სიმდიდრე.	20 „
26. რას გვიამბობს ოთახი	20 „
27. მოძრავი სიმღერები თამაშობით — გოგლიჩიძისა	20 „
28. ოვიდიუსის მეტამორფოზები ალ. მიქაბერიძისა	20 „
29. ნაკადული № 11—12	30 „

3/53

1924 წ.

მიიღება ხელის მოწერა საემაწვილო დასურათებულ
ეოველთვიურ ჟურნალებზე:

მოწრდილ: „**ჭიჭილი**“ მე-XXXV წ.

მცირეწლოვ. „**ნაკადული**“ მე-XX წ.
გამოდის ეოველთვიურად.

ჟურნალი გამოდის განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღწრდის მთავარმართველობის სალიტერატურო-სამხატვრო სექციის და საქართვე-
ასალგაწრდათა კომუნისტ. კავშირის ცენტრალურ
კომიტეტის სარედაქციო კოლეგიის ხელმძღვანე-
ლობით.

ხელის მოწერა მიიღება თვიურად.

ცალკე: „**ჯეჯილი**“ 40 კ.

„**ნაკადული**“ 25 კ.

ქალაქ გარედ ვაგზაენა ხელის მოწერის ხარჯზე.

მისამართი: ტფილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 5. განათ-
ლების სახალხო კომისარიატი, „ნაკადულისა“ და „ჯეჯილის“
რედაქცია.

რედაქციაშივე შეიძლება სიაში ჩამოთვლილ წიგნების შეძენაც.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.